

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Parnassus Catholicus Sive Succincta Quorundam inter
Religiones modernas discrepantium Dogmatum Poëtica
enodatio**

Mertz, Johann Wilhelm

Viennae Austriae, 1679

urn:nbn:de:hbz:466:1-9862

Th

2674

Th. 2674.

J. X. ~~X~~

X. 12

Ex Legato Chmi Principis Ferdin. Epi. Pav. et Mon.

PARNASSUS CATHOLICUS

SIVE

Succincta Quorun-
dam inter Religiones modernas di-
screpantium Dogmatum Poëtica

Collegii Sclij enodatio
Publico exposita per Paderborn.

A
JOANNE WILHELMO
MERTZ A QUIRNHEIM.

EMINENTISSIMI PRINCIPIS ELECTORIS
MOGUNTINI DOMINI

LOTHARII FRIDERICI,
GLORIOS: RECORD: QUONDAM
CONSILIARIO AULICO.

Cum Privilegio Sacrae Cæsareæ Majestatis.

=====

VIENNÆ AUSTRIÆ,

Typis JOANNIS JACOBI KÜRNER, Anno 1679.

LEOPOLDUS Divinâ favente clementiâ
 Electus Romanorum Imperator semper Augustus,
 ac Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatia, Sclavo-
 niæ, &c. Rex, Archidux Austriæ, Dux Burgundiæ, Styriæ, Carinthiæ,
 Carniolæ & Württembergæ, Comes Tyrolis. Agnoscimus & notum
 facimus tenore præsentium, quod cum nobis Noster & Sacri Imperij
 Eques & fidelis dilectus JOANNES GUILLIELMUS MERTZ à Quirnheim, humillimè expo-
 fuerit, se Tractatum quendam suum Poëticum, PARNASSUS CATHOLICUS, intitulatum præli be-
 neficio Juris publici facere constituisse, vereri autem, ne perfecto jam opere alij quoque
 quæstus causâ falcem in messem hanc suam immittant, seque adeò & laboris & impendij
 fructu frustrentur; demissè supplicando, quatenus se adversus ejusmodi molitiones Pri-
 vilegio Nostro Typographico præmunire clementèr dignemur; Nos ijsce precibus uti
 æquitate ipsâ nitentibus benignè censuerimus annuendum, prout hisce annuimus, omni-
 bus idcirco ac singulis Bibliopolis, Typographis ac Bibliopegis cæterisque quibuscunq;
 rem seu negotiationem librariam exercentibus seriò ac districtè, idque sub Pœnâ quinque
 Marcarum auri inhibentes & vetantes, ne quisquam eorum præter prædictum Impetran-
 tem, aut eum, cui is desuper dederit licentiam, antefatum PARNASSUM CATHOLICUM intra
 decennium proximum à primâ editionis die computandum quocunque modo, caractere,
 aut formâ recudere vel aliò recudendum dare, aut alibi etiam impressum intra Sacri Ro-
 mani Imperij, Regnorumq; & Dominiorum Nostrorum hæreditariorum fines adporta-
 re, vendere, seu clam vel palàm distrahere præsumat. Si quis autem Edictum seu Privile-
 gium hoc Nostrium transgredi, violare, aut contemnere deprehendatur, eum non solum
 libris istiusmodi perperam quippè reculis & apportatis (quos dictus Impetrans, ubicunque
 inventi fuerint, sive propriâ sive Magistratûs ejus loci autoritate atque auxilio sibi ven-
 dicare poterit) privandum, sed & supradictâ Pœnâ fisco Nostro Cæsareo seu fraudis vin-
 dici & injuriam passo ex æquo pendendâ omni spe veniæ sublata decernimus multan-
 dum: Dummodo tamen hujus Privilegij Nostri Cæsarei tenor pro cujusque notitia in fron-
 te præimprimatur, & quatuor ad minimum ejus Exemplaria ad Cancellariam Nostram
 Imperialem transmittantur. Mandamus porro universis Nostreis & Sacri Imperij, Regno-
 rumq; & Provinciarum Nostarum hæreditariarum Magistratibus Ecclesiasticis & sæ-
 cularibus cujuscunque ordinis, conditionis, & gradus fuerint, ne quenquam huic Nostro
 Cæsareo Privilegio ullatenus impunè contravenire patiantur, quin potius ejusdem trans-
 gressores supradictis Pœnis alijsque modis idoneis coerceri curent, quatenus & ipsi ean-
 dem multam evitare voluerint. Harum testimonio litterarum manû Nostriâ subscripta-
 rum & Sigilli Nostri Cæsarei appensione munitarum, quæ dabantur in Civitate Nostra
 VIENNÆ die tertiâ Mensis Augusti, Anno Domini millesimo sexcentesimo septuagesimo no-
 no, Regnorum Nostrorum Romani vigesimo secundo, Hungarici vigesimo quinto, Bohe-
 mici verò vigesimo tertio.

LEOPOLDUS.

Uti, Leopoldus Guilielmus
 Comes in Königsegg.

(L.S.)

Ad Mandatum Sacræ Cæsareæ
 Majestatis proprium.
 Christoph : Beüer.

REVERENDISSIMO,
ET CELSISSIMO PRINCIPI
AC DOMINO,

D O M I N O
FERDINANDO,
EPISCOPO PADER-
BORNENSI, ET MONA-
STERIENSI, BURGRA-
VIO STROMBERGENSI,
SACRI ROMANI IMPERII
• PRINCIPI, COMITI PIR-
MONTI, ET DOMINO
IN BORCKLOE, &c. &c. &c.

Dominio meo Clementissimo.

Vitam & prosperrima votorum incrementa!

RE-

REVERENDISSIME, ET
CELSISSIME PRINCEPS,
DOMINE CLEMENTISSIME.

*In multumq; & merito dubitare
debui, sæpiusq; deliberare, utrum
hunc PARNASSUM CATHOLI-
CUM in publicum edere, & typis evulgare
operæ pretium futurum esset? præsertim cùm
ita mihi seriò rem perpendenti quamprimùm
obvium erat obstaculum non leve, imperfe-
cta nimirùm Theologiæ Scholasticæ notitiâ,
quâ tanquam fundamento nititur hic tracta-
tus; Verùm isthunc ausum sæpiùs olim re-
petita controversorum articulorum ver-
balis disceptatio promovit, ut quosdam di-
scre-*

screpantes fidei nodos, quantum per otium
Juris publici & privati licuit, succinctè & in
scriptis enodare decreverim. Quantumvis
autem fluctuantis animi indicium cogitatio-
nes ita prodere, dubiamq; reddere mentem vi-
derentur; majores tamē curæ, & multò gra-
viores nutantem animum obruere, magisq;
anxium effecisse deprehēdi, in eo scilicet, quem
Patronum huic Opusculo contra acerbos ca-
lumniantium morsus, & certissima adversa-
riorum tela quærerem, cujus autoritate so-
lâ & tutelâ inconsideratum impetum cohibere
liceret? Et ecce quamprimùm summum Pa-
trocinium in te REVERENDISSIME & CEL-
SISIME PRINCEPS & sub umbrâ mitræ tuæ
Principalis liberaliori fortè fiduciâ ductus
mihi polliceri potui, ut Augustissimo Nomi-
ni

ni tuo parvum hunc controversiarum fasci-
culum inscribere eò minùs dubitaverim: Po-
tissimùm cùm non ignorarem, quam & orbis
non ignorat, perfectissimam REVERENDIS-
SIMÆ CELSITUDINIS TUÆ rerum omni-
um cognitionem, atq; doctissimum earum in-
tellectum. Stimulos maximè addidit præter
incomparabilem istam sacram profanamq;
doctrinam, REVERENDISSIME & CELSIS-
SIME PRINCEPS, tuum in Poësi & Versibus
delectamentum, quod jam pridem toti orbi in
scriptis tuis præclaris in ævum duraturis
summo cum applausu patefecisti, ut meritò
hos labores tuos doctissimi quique & fortè
jam extincti, suspexerint, præsentis miren-
tur, posteritas autem admirari non desinat.

His itaq; adminiculis fretus ad REVE-
REN-

RENDISSIMAM CELSITUDINEM TUAM
majori cum fiducia accedo, & hunc PAR-
NASSUM CATHOLICUM, quem sub CEL-
SISSIMO NOMINE TUO vulgari gratiosis-
simo nutu permittes, apud benignitatis tuæ a-
ram in signum devotissimi animi depono, &
temeritatis hujus veniam insuper quàm de-
missimè precor. Vive & vale, REVEREN-
DISIME & CELSISIME PRINCEPS, Vive
DEO, Vive PATRIÆ, & Vive TERRIS Di-
TIONIS TUÆ, Vive omnibus fideliter te Co-
lentibus, & Vive mihi meisq; per multos &
Nestoreos annos, favoreq; Principali com-
plectere.

REVERENDISSIMÆ CELSITUDINIS
TUÆ

Devotissimum obsequentissimum

JOANNEM WILHELMUM MERTZ à Quirnheim,

BENEVOLO LECTORI SALUTEM!

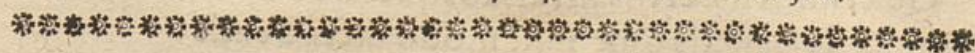
Ecce habes, BENEVOLE LECTOR, Parnassum Catholicum, siue Quaestiones quasdam in Religione controversas, & earum solutionem, quae plerumque contra Romanam sedem, & ejus puriorem doctrinam praereliquis agitari solent. Non tibi autem persuasum velim, ac si professum nostrum sit in controversijs studium; utpotè extra activitatis spharam, & propositum publici privatiq; hactenus continuati Iuris scopum ita nos frustra vagari, ab eoque longissime aberrare, quàm feliciter attingere accideret: sed illud duntaxat intendere placuit, ut huic controversiarum exercitio paulisper assueti, inter graviores labores Divinorum quoq; curam habere videremur, simulque brevitatis & memoriae juvanda gratia ad objectiones adversariorum per otium quasi respondere, responsiones argumentis & textibus sacris confirmare, ita confirmatas fideliter veterumq; Patrum doctrina conformiter propugnare liceret. Vale & fave, atque aliud Iuris tum publici, tum privati; Universae scilicet successionis opus, quod jam sub praelo est, & penè confectum, expectare ne graveris.

Imprimatur Joannes Baptista Mair,
Universitatis p.t. Rector.

PAR.

PARNASSI CATHOLICI QUÆSTIONES.

1. De Sanctis eorumq; Invocatione.	7. Virum Christus unam quoq; dederit speciem?
2. De Festis.	8. De Missâ.
3. De Cœnâ Domini.	9. De Ieiuniis.
4. De Transubstantiatione.	10. De Votis.
5. An Corpus Christi sit extra Esu?	11. De Papatu.
6. An Christus utramq; dederit speciem?	12. De Primatu Pontificis.

QUÆSTIO PRIMA, DE INVOCATIONE SANCTORUM.

Quæremus primò de Sanctis deque Beatis,
Num videant nostras, percipiantq; preces?

Quod non, indè liquet: quia Christus solus & unus

Non alius salvat, justificatq; Deus.

Solus adorandus, solus Mediator, & ipse

Solus pro nobis statq; rogatq; Patrem.

Solus non alius nos vultq; potestq; juvare,

Cur opus est alios fingere, totque Deos?

Se vult, non alios nos implorare Deastros,

Ad se, non alios, nosque venire jubet.

Solus nos audit, solusq; abscondita novit,

Vnicus & solus Cardiognosta Deus.

Solus quid nobis desit super æthera novit,

Israël ignorat nos Abrahamq; Pater.

Pars Ne-
gativa.

Esaiæ 63.
Matth. 4.

1. Tim. 2.
Rom. 8.

Matth. 11.
Deut. 13.

A

In

Rom. 10. In solum Christum, Sanctos non credimus ullos,
Cur quos ignoras supplice voce rogas?

Christus, non Petrus, non ulla Maria redemit,
Christus, non Petrus nos juvat atque beat.

Rom. 3. A Christo Sancti, non Christus pendet ab illis,
Ut nos sic illi gratiâ egemus egent.

Mortuus est Petrus, nil novit, cernit & audit,
Ergo roga Christum, quem rogat ipse Petrus.

Absque Petro Christus, sed Petrus non sine Christo,
Omnia propitius quæ petis, ipse dabit.

Cuncta hæc sunt cunctis certa indubitata, quid ergo
Quærimus incertos invalidosque Deos?

Pars affirmativa, Omnia de Sanctis quæ sunt modo dicta beatis
Haud ullâ dici cum ratione: patet.

Namque Deus solus si est implorandus, & unus,
Cur hominem imploras suppliciterque rogas?

Nonne rogas homines, ut pro te Numen adorent?
Et simul implorent, auxiliumque petant?

An non sunt homines vivi super astra beati?

An non, quæ miseri dona rogamus, habent?

Quomodo sunt ergo cæci super æthera Sancti?

Et surdi & muti & mortui & exanimés?

Sap. 3. An tibi qui vitam vivunt sine fine beatam,
Sunt cæci, surdi, mortui, & examines?

Sed perpende parum si vis cognoscere verum,
Dicere, quod Sancti nil super astra sciunt:

Nos neque cognoscant, videantque, nec ore precantes
Percipiant: omni dic ratione caret.

Nam si Mortales, & adhuc in corpore vivi

Id poterant, Sancti quomodo non poterunt?

An

An nunc fortè minus poterunt, quàm tunc potuerunt?
 Ergò beata soli fors magis atq; poli?
 Si tunc orârunt miseri, jam fortè beati,
 Cur non orarent, suppetiasq; darent?
 Et si pro Sanctis, nos quondam oravimus ipsi,
 Pro Nobis Sancti, cur rogo non rogent?
 Ingrati nimiùm nobis mortalibus essent,
 Si non orarent, si precibusq; preces
 Non compensarent, nec amicis rursus amici
 Aut memores Cives, fratricolæq; forent.
 Quomodo non nôrunt nos, si nos novimus ipsos?
 Quomodo nil possunt, qui bona cuncta tenent?
 Quomodo nil cernunt, cernentem qui omnia cernunt?
 An nihil ille videt, qui bona cuncta videt?
 Quomodo nil possunt, qui tot mirâcla patrârunt?
 In terris quondam, quotidieque patrant?
 An non sanarunt ægros, quicunque rogarunt?
 An non curârunt noxia quæque pij?
 An non per vestes, sudaria cingula & umbras,
 Plurima fecerunt, corpora & ossa quoque?
 Scilicet in terris Sanctorum corpora & ossa
 Mortua fecerunt multa, & adhuc faciunt:
 Ipsæ animæ in cœlis felices atque beatæ
 Nil poterunt, quamvis nocte dieq; roges?
 Dicere nempè volunt, quòd mortua corpora vivant,
 Sint verò ipsæ animæ mortuæ & exanimæ?
 Sed si nil possunt, si nil super æthera cernunt,
 Si nil percipiunt, nilque juvare queunt,
 Quàmnam cum Christo, quâ sunt ratione beati?
 An quod erant essent perpetuòque forent?

Vid. August.
lib. 2. de Ci-
vili. cap. 8.

Marc. ult.
Act. 2. 5. 9.
20.
Act. 19.
4. Reg. 14.
Ecclesi. 58.
49.

Psalm. 149.

Quomodo compedibus Reges manicisque ligabunt?

Quomodo decernent omnia iudicio?

Luc. 16.

Quomodo percepit clamantem Abrahamus ab orco

Ditem, cum peteret, dum pateretur, aquam?

Quomodo mendicum cognovit, & Angelus ipsum

Jam vitam functum vidit? ad astra tulit?

Quomodo suscepit gremio pater ille beatus?

Nonne beatus erat? nonne rogatus erat?

Hicque vides Sanctos non solum orare licere,

Quin etiam oratos saepe negare preces.

Ecco rogat dives, sed non rogat ipse rogatus,

At pro mendico non rogitante, rogat.

Cur? quia clamantem vivus non audit ipse,

Nec dedit afflicto, dum peteretur, opem.

Nunc vitam functus Sanctos implorat & ipse,

Sed frustra, referunt sic super astra vicem.

Impius ille tamen Sanctos & honorat & orat,

Spemque aliquam in Sanctis, subsidiumque locat.

Scilicet ex orco rogat impius, audit & illum

Sanctus Abram, & nos non audiet ille Pater?

Obiectio. Fortè dabis Sanctos per sese & spontè rogare,

Non tamen orandos: absona credulitas.

Nam si spontè rogant, quàm ratione rogandi

Non sunt, ne cessent, promptius atque rogent?

An quod quisque facit, per sese & spontè, rogatus

Amplius & longè promptius id faciet?

*Ovid. lib. 2.**de Ponto.*

Sic oratur homo mortalis, & Angelus, imò,

Elegia 11.

Vt quidam censent, Christus & ipse Deus.

Si non sciremus quod per se spontè rogarent,

Nemo imploraret, nemo rogaret eos.

Sed

Sed quia pro nobis scimus, quod spontè precantur,
Semper & assiduè sollicitèque Deum.

Idcirco audentes accedimus atque rogamus,
Ut non desistant, promptiùs atque rogent.

Si dicas : aliam de vivis esse sequelam,
Vivos vivorum posse rogare preces.

Obiectio.

Non ita defunctos pro vivis, nec quoque vivos
A jam defunctis; vana loquela nimis.

Nam rogare Deum est animæ, non corporis actus,
Et sic audire & noscere & appetere.

Responsio.

Et quænam ratio est, Sanctos super astra beatos
Dicere defunctos? Exanimesque animas?

Quomodo ut acquirant vitam, moriuntur iidem?
Quomodo si vivunt, mortuus ullus erit?

Si vivunt melius quam nos, ne dixeris illos
Ceui bruta extinctos, prorsus & exanimes?

Per mortem vitam, non mortem acquirimus, ista
Nos fugit, illa venit perpetuòque manet.

Si dicas : Solus Deus est orandus, & ipse
Solus adorandus; dico negando prius.

Obiectio.

Solus adorandus, sed non orandus; id illi
Ac vni soli competit, hoc alijs.

Responsio.

Namque oratur homo, rectèque oratur, ut ipse,
Non tamen oratur, quem rogat ille, Deus.

Nec mihi tu dicas, hominem quod qui orat, adoret,
Aut credat stultus, quos rogat, esse Deos.

Quâ ratione Deos facit is, qui poscit ab ipsis,
Ut pro se Christum sollicitentque Deum?

Quomodo si Sancti dñj sunt, orantur ut ipsum
Pro nobis Christum, sollicitentque Deum?

A 3

Aut

Aut tu quos oras, stultus fortassis adoras?
 At longè res est, oro & adoro alia,
Betten vnd anbetten/gracis dulia Latria,
 Sunt diversa nimis, ceu Deus est & homò.
 Christus adoratur, sed Sancti orantur, ut ipsum
 Orent, quem Sanctus, ceu quoque adorat homo.
 Falsum est ergo Deos faciat, quicumque beatos
 Invocat, ut Christum supplice voce rogent.
 Namque idcirco Deum facimus rogitare beatos,
 Ne quis fortè illos censeat esse Deos:
 Servorum namque est, non est rogitare Deorum,
 Testaturque alium, qui rogat, esse Deum.
 Falsum est pro nobis, quod Christus, ut impetret, oret,
 Sic etenim servus, non foret ille Deus.
 Qui si naturâ quod poscit & orat, haberet,
 Non ullam peteret, sed peteretur, opem.
 Atque hinc dum Sancti per nos orantur, ut orent,
 Esse illos servos, non probat esse Deos.
 Si dicas: Solus Mediator, itemque Redemptor
 Est Christus, nullus Sanctus is esse potest.
 Distinguo: Solus Mediator Sanguine Christus,
 Non prece, quâ medius quilibet esse potest.
 Et licet is solus possitque velitque juvare,
 Sapè tamen non vult, id nisi per medios.
 An potuit solus totum convertere mundum?
 Ast quamvis potuit, non tamen id voluit.
 An potuit Jobbi, voluitque iratus amicis,
 Quin populo toti parcere Judaico?
 Et tamen id quamvis posset, velletque rogatus,
 Non nisi per medios, quos voluit, voluit.

Hinc

Job. ult.
 Num. 14.
 21.

Hinc etiam Moyſes Mediator, & ipſe ſequeſter
 Plebem interque Deum, dicitur, atque fuit.
 Nec tamen ut Chriſtus fuerat Deus ipſe Redemptor,
 Sed tantum precibus, tum Mediator erat.
 An non eſt ſolus Salvator Chriſtus Jeſus?
 Sunt tamen hoc ipſo nomine multi alij.
 An potuit ſolus Chananæam aliosque juvare?
 Et tamen id voluit, non niſi per medios.
 Sic quamvis ſolus poſſitque velitque juvare,
 Sæpè tamen non vult, ceu modo dicta probant.
 Sæpè petit Moyſes, Danieleſ & Samueles,
 Sæpè petit Jobbos: quos vocat ipſe Deos.
 Quin etiam hoſ ipſos (aliàs quos audit, amatque)
 Sæpè licet rogitent, non tamen audit eos.
 Hinc illa ipſius vox eſt, convertere ad ipſos.
 Si qui ſunt, Sanctos: Ecce quid ipſe monet?
 Si forſ de Sanctis vivis ea dicta putâris,
 Nemo poſt mortem deſinit eſſe quod eſt.
 Si Sanctus fueris, Sanctus ſuper aſtra manebis,
 Quod poteris poteris, namq; beatus eris.
 Si ſolus Deus eſt (ut vis) orandus & vnus,
 Cur homines vivos Chriſtus adire jubet?
 Cur Paulus vivos toties implorat & orat?
 An non ſunt Sancti vivi? homineſque pij?
 Aſt dicunt Nobis quibus eſt cum pugna beatis.
 Quid mihi cum Sanctis Fictitijsq; Dijs?
 Si Chriſtum teneas, Sanctos cur quæris inanes?
 Cur rivos ſequeris fons tibi dum ipſe patet?
 Cur ſervos rogitas, jubeat cum ſe ipſe rogari?
 Quod debes Domino cur tribuis famulo?

Deut. 5.

Gen. 48.
Jud. 3.

Matth. 13.

Pſal. 81, 83.
Ioan. 10.
Job. 5.
Jerem. 14.

Ioan. 5.

Hebr. 13.
Coloſſ. 1. 3.
1. Tim. 5.
2. Teſſal. 3.

Objectio.

Chri-

- Genes. 3.* Christus, non Petrus Deus est; non ipsa Maria
Esaiæ. 48. Contrivit colubri, Christus at ipse caput.
Philip. 4. Hic honor, hæc nostri solius gloria Christi est,
 Illi, non alijs flectitur omne genu.
Responsio. Ast hæc ut fatear, sunt prorsus inania verba,
 Verba omni solidâ, quæ ratione carent.
 Quid mihi cum Sanctis, inquis, quasi cura sit ipsis
 De te non Sancto, forsitan & reprobis?
 Quos si etiam lachrymis dives velut ille rogares,
 Responsum ferres fortè, quod ipse tulit.
 An nescis Sanctos gladios, ferrumquè tenere,
 Ut te per medium, nil miserando secent?
 An nescis Sanctos cum Christo Iudice quondam
 Condemnatos, tequè tuiquè pares?
 Et tùm quid facies? nùm Christum fortè vocabis?
 Iudicium at Sanctis tradidit ille suis.
 Absque suis Sanctis si quem damnare scelestum
 Aut vellet Christus, quemque beare pium,
 Haud secum Sanctos adduceret ense paratos,
 De te vindictam sumere promeritam.
Psalm. 149. Nonne tenent gladios, manicasque & vincula Sancti,
 Ut stringant Reges, discutiantq; tribus?
 An ignorabunt ergò quid feceris ipsis?
 Ante non spernent? tu quia spernis eos?
Luc. 10. An qui spernit eos, Dominum quoq; spernit eorum?
Psalm. eod. An non Sanctorum gloria, & ipsa Dei est?
 Ergò de Sanctis, de Divis deq; Beatis,
 Et de Iudicibus, Vindicibusque tuis,
 Quid posthàc credas, quid dicas quidquè loquaris,
 Ne fors impingas garrulitate, vide.

Si

Si tibi cum Sanctis nostris nihil esse putaris,
 Ast ipsis tecum nonnihil esse puta,
 Iudicio illorum tu stasque cadesque supremo,
 Non illi, ut reris, vaniloquendo tuo,
 Esto memor Sanctis quod fit, Christi; Ministris,
 Non ipsis fieri, sed fieri Domino.
 Quicquid enim ex minimis uni fecistis, id ipsum
 Non ipsis, inquit, sed mihi feceritis.
 Cumque aliter Sanctos, nisi non oremus & orent,
 Nonne unum & solum prodimus esse Deum?
 Quem nos cum Sanctis pariter, Sanctique vicissim
 Orant nobiscum: quod scelus istud age?
 An orare Deum, Sanctos, hominesque piaculum est?
 An quicquam res hæc impietatis habet?
 An sic detrahitur quicquam vel gloriæ, honori,
 Vel Christi merito, vel proprio officio?
 Anne vides, Sanctos dum poscis adire tribunal,
 Et Christi genibus se dare supplicibus:
 Seryari, augeri, simul ostendique supremam,
 (Non tolli aut minui, ut vulgus inane putat)
 Christi Majestatem, & honorem & gloriam, & ipsos
 Sic servos, Christum, sic remanere Deum?
 Gloria quod Christi Sanctis tribuatur honorque,
 Atque loco Christi constituamus eos?
 An Deus ille tibi est, qui supplice voce rogatur,
 Ut pro te roget supplice voce Deum?
 Dum Sancti Christum pro te super astra precantur,
 Testantur Christum nonne precando Deum?
 Quod si quando ferant ut opem salventque, rogantur
 Sancti, solius quod patet esse Dei;

Matth. 25.

Quomodo
Sancti in-
ven-
centur?

B

Non

Non debes sensum tibi sic confingere falsum,
 Id quasi, quod Christi est, attribuatur eis.
 Id falsum esse vides : homines sic namque rogantur,
 Nec tamen idcirco, sunt velut ipse Deus.
 Sic ergo verè, sic sensum intellige sanè,
 Cùm petitur, nos quòd Virgo Maria juvet.
 Quod sit Salvatrix, Mediatrix, Auxiliatrix,
 Spes, Dea, confugium, vita Salusque hominum;
 Id non divino, sed nostro intellige sensu,
 Hoc est humano, persimilique modo.
 Nam non simpliciter petitur quod dent, sed ut illa
 A Christo exorent, obtineantque prece.
 Hoc autem servos (quamvis super astra beatos)
 Subjectos Christo, non probat esse Deos.
 Si, quæ sunt Christi, tribuuntur fortè Mariæ
 Non stolidè, ut dixi, percipe, sed solidè,
 Non quod sit talis per se, vel talia possit;
 Sed quia progenuit, cū tribuuntur ea.
 Ergo quod est Christus, quod datque facitque, Mariæ,
 Sæpè dare & facere, & dicitur esse quoque.
 Illâ nimirum tantum ratione, quòd ipsa
 Ipsum progenuit, qui est, dat & illa facit.
 Nam nisi cœlesti virtute operante, per ipsam
 Ipse datus nobis, progenitusque foret,
 Jam genus humanum non esset ab hoste redemptum,
 Jam spes æternæ nulla salutis erat.
 Ergo Redemptorem, quia protulit atque salutem,
 Hinc Spes, hinc Vita, hinc dicitur esse Salus.
 Quod causa est causæ, causati causa vocatur,
 Nunc, quod sit Christi causa Maria, patet.

Re-

Rectè igitur Christus quæcunque operatur, & ipsa,

Dicto nempè modo, causa Maria facit,

Quamvis intimiùs si rem perspexeris ipsam,

Nil nisi per Christum, Virgo Maria potest.

Est autem dubium nullum, quin omnia possit,

Ecquid enim Matri, si petat, ille neget?

Et quia nec Sancti sine Christo, nec sine Sanctis

Ipsæ quoque est Christus, nec sine utrisque Deus?

Sanctos si teneas, Christumquæ Deumquæ tenebis,

Luc. 10.

Sanctos qui spernit, spernit & ipse Deum.

Si Christus non est sine Petro, tu sine Petro

Ad Christum Dominum quomodo pervenies?

Sed Christus, dices, ad se Patremquæ venire,

Obiectio.

Non jubet ad Paulum currere, sive Petrum.

Sic benè non loqueris, nec scis quid, quævè loquaris,

Responsio.

An non cum Sanctis qui venit, ille venit?

An non pervenit Paralyticus ille grabato

Marc. 2. 6.

Latus & oblatas? ceu quoque multi alij?

Ioann. 5. 11.

Act. 5. 9.

An non per rivos directo Calle venit

Ad fontes ipsos? per famulosquæ ad heros?

Sive ergò ad Christum solus, seu veneris unà

Cum multis alijs, nonne perindè venis?

Sed memor esto, Deum non exaudire scelestos,

Quamvis cum Sanctis omnibus usque rogent.

Nam Peccatores quòd non exaudiat, ipse

Ioann. 9.

Dixit, & Exemplis sæpè probavit idem.

Antiochum quondam frustra rogitàsse memento,

2. Mach. 9.

Nec reperisse Esau cum lachrymis veniam.

Hebr. 11.

Sæpè Deus solos, quos exaudire precantes

Non vult, per medios vultquæ juvatquæ alios.

B 2

Vult

Iob, ult. Vult Jobbos, Moyfes, Danieleſ, vult Samueles,
 Vult Juſtos, Sanctos, vult homineſquē pios.
 Hoſ vult, te non vult, ſed pro te vult tamen ipſoſ
 Audire, hoc conſtat, nemo negare poteſt.
 Hinc ea ſunt ſummi (niſi fallor) verba Tonantiſ,
 Ite meum ad ſervum Job, quia Sanctuſ iſ eſt.
 Hunc volo pro vobiſ, non voſ audire precanſ,
 Ecce quid ipſe velit, quid jubeatquē Deuſ ?
 I modo, tu dubita, nūm Sancti ſcilicet orent ?
 Nūm vivant, videant, percipiantquē preceſ ?
 Fac Sanctoſ ſurdoſ, mutoſ, cœcoſquē ſepultoſ,
 Dic animas ipſaſ, ſi libet, exanimeſ.

At certè vivunt homineſ ſuper aſtra beati,
 Et cum poſſideant omnia, & ipſa dabunt.

Objeſtio. Sed DICES; Chriſtuſ ſoluſ juvat, atquē juvare
 Soluſ non aliuſ (quiſquē ſit ille) poteſt.

Reſponſio. Reſponſum eſt ſupra: nam quamviſ poſſit idipſum,
 Non niſi per Sanctoſ ſæpè fit, atquē facit.

Quidquid fecerunt quondam faciuntquē beati,
 Id facit & fecit Chriſtuſ & ipſe Deuſ.

Quin etiam Sancti faciunt, quæcunque per ipſoſ
 Æq; facit, primam cauſa ſecunda movet.

Et noſ quæ facimuſ, facit iſ quoque, ſed tamen iſthæc
 Verè etiam facimuſ, quæ facit ipſe Deuſ.

Sic quæcunque homineſ faciunt, facit ipſe per ipſoſ,
 Et quod cauſa facit prima, ſecunda facit.

Dicere, ſic falſum eſt, homineſ nil poſſe beatoſ,
 Cūm vivi in terris plurima præſtiterint ?

Si nondum Sancti poterant quoſcunque juvare,
 Illorum peterent qui reverenter opem;

Quo-

Quomodo nil poterunt nunc omni ex parte beati?

Núm Cœlum tollit, terra quod ipsa dedit?

An non Christus ait, qui credunt omnia possunt?

An non Christus ait, qui petit accipiet?

An non Paulus ait, per Christum se omnia posse?

An non in Sanctis mirus & ipse Deus?

Omnia sed quamvis possint præstare petenti,

Nil tamen ex propriis viribus, aut meritis.

Sed tantùm Christo precibus tribuente beatis,

Omnia qui solus, datque potestque Deus.

Sicque rogando juvant, simul impetrando quod orant,

Omnia dicuntur posse simulque dare.

Sic Petrus claudos, cœcos curavit & ægros,

Id tunc si potuit, nunc quoque posse puta.

Nam vires Cœlum non tollit, sed superaddit,

Nec vitam minuit vita beata poli.

Si tu aliter Sentis, de Sanctis Sancticolisque

Vel benè non Sentis, vel malè verba capis.

Discretum à vero est Sanctos quòd qui oret, adoret,

Orare & Sanctos, esse negare Deum:

Non etenim Sanctos qui supplex orat, adorat,

Sed rogat ut secum, quem rogat ipse, rogent.

Vnum namque Deum precibus concordibus orant,

Anne hoc est Christum, vel renegare Deum?

Et quæ ista est hominum Sententia fortè putantùm

Quòd rogitare Petrum, sit renegare Deum?

An negat is Christum, Petrum qui poscit ut ipsum

Et pro se Christum, quem rogat ipse, roget?

Estque hæc Sanctorum propriissima gloria, honorque,

Vt quodcunque petant, protinus accipiant.

Matth. 23.

Marc. 9. 11.

Ioan. 24.

Philip. 4.

Psal. 67.

AE. 3.

Ioan. 14. 15.

B 3

Quod

Luc. 16. Quod si quæ poscis, subito non accipis, ipsum
 Te dici reputa conditione parem.
 Qui licet oraret, Sanctosque Deosque vocaret,
 Atque adeo innumeris, flebilibusque modis:
 Non potuit Numen precibus, nec flectere divos,
 Et tu spretores, velle Juvare putes?
 O te infelicem miserumque & fortè scelestum!
 An quoque de Sanctis dignus es ipse loqui?
 Christus amat Sanctos, non curat amatè scelestos,
 An non per Sanctos multa stupenda facit?
 Ergò si hos habeas, Christum quoque certus habebis
 Pro te, ne dubites, te quoque habere Deum.
 Sunt etenim juncti Christo, semperq; manebunt,
 Nec sine sunt Sancti sanctificante Deo.

Objectio. Sed DICES: Sancti non nòrunt abdita cordis,

3. Reg. 8. Solus enim cordis cognitor ipse Deus.

Responsio. In vanum rursus loqueris: si namque reveles
 Verbo vel nutu cor, patet omne statim.

*Quomodo Sancti, quæ in terra fi-
 unt, cognos-
 cant?* Cùm Sanctos oras, quæ sunt in corde revelas,
 Abdita sic cordis, noscere quisque potest.
 Sed quamvis etiam taceas, nec voce reveles,
 Mille modis alijs noscere cuncta queunt.

*Quomodo Sancti co-
 gnoscant?* Omnia namq; Deo possunt pandente videre,
 Ceu sacri vates abdita cuncta vident.

An fortasse minùs Sanctos, quàm posse Prophetas,
 Persuasus credes? nonne profana fides?

*Sancti om-
 nia in Deo
 vident.* Cumque Deum videant, in quo sunt omnia quæ sunt,
 Quomodo non etiam cuncta videndo vident?

Res omnes Deus est, rerum speculumque refulgens,
 Hoc certè in speculo cuncta videre queunt.

Rur-

Rursus ab Angelicis cognoscunt mentibus illa,
 Per quæ animas hominum, quæ fuerant hominum.
 Quarum perpetua est de terrâ ascensio ad illos,
 Atque illi in terris sunt ubicunque volunt,
 Hinc sæpè apparent, abscondita multa revelant,
 Dicunt prædicunt, multa futura monent.
 Litteræ erunt testes, quas vitâ functus Helias
 Ad Regem Joram scripsit & admonuit,
 Sic Samuel Saûli post mortem apparet, & illum
 Increpat, objurgat, multa futura monet,
 Verùm si Sanctos, ut sunt, fateare beatos,
 Hoc ipso affirmas, omnia Nosse quoque.
 Nam si nil nossent; Sancti nullatenus essent;
 Quin potius Trunci, nec super astra forent.
 Ecquid enim esse putas hominem super astra beatum?
 Qui quæ velle potest, illa & habere potest.
 Jam quid velle potest si nil sciat? an quoque non scit,
 Quæ poterat nondum scire beatus humi?
 Ipsa ergo in cœlis perfectio plena requirit,
 Ut sciat & possit cuncta beatus homo.
 Nulla est Sanctorum, cuncta ignorantia nostra est,
 Et modo quæ nescis, post super astra scies.
 Dic mihi, si cupias vel tu ipsemet esse beatus,
 Si nil sciturum te super astra scias?
 Sic Sanctorum forsque statusque miserrimus esset,
 Si nihil humani plùs, velut ante sciant?
 An saltem fratres proprios, matresque patresque
 Cernent, cognoscant, percipiantque suos?
 An fortassè minùs cernent, facientque beati,
 Quàm ille Gehennali dives in igne miser?

2. Paral. 19.

1. Reg. 28.

Luc. 16.

Qui

Qui Fratres novit, pro Fratribus atque rogavit,
 Pro se quin etiam, nil tamen obtinuit,
 Si verè id factum est, Sanctos probat esse rogandos,
 Si non : res similem debet habere modum.

Obiectio. Sed fors objicies ; sanctos orare, quòd orent
 Pro nobis Christum propitiumque Deum ;
 Non jussisse Deum, Sanctos fecisse nec ipsos,
 Atque orare ipsum tutius esse Deum.

Responsio. Præcepisse Deum nulli docuere Fideles,
 At si non jussit, nec tamen id vetuit.

*An Sancti
 pro nobis
 orent.* Et quia non vetuit, faciendum cūiq; reliquit
 Liberum, & in proprio cūilibet arbitrio.

Verum cur jubeat natura quòd indita dicat ?

Quòd ratio suadet ? Vita beata probat ?

Sunt homines Sancti, sunt vivi, suntque beati,

Sunt justī, accepti perpetuòque Deo.

Sunt Fratres nostri, Cives, cognati & amici,

Nos miseri, de ipsis nec malè promeriti.

Cur non orarent ? cur non oremus & ipsos ?

Quorsum mandatum quæris & Imperium ?

An fortassè Deus jubeat cogatque rogare,

Quod tibi, non ipsi proficit atque opus est ?

Si vis, siq; egeas precibus compelle Beatos,

Tu miser infœlix, nemo beatus eget.

Commendare Deo te Sancti in sydere possunt,

Tu, rogo, quid Sanctis proderis aut dederis ?

Ergò penes nos est Sanctos orare quòd orent,

Sed penes est illos, si rogitare velint.

(res.

Non modò non quærunt, cupiuntvè, rogantvè, quòd o-

Quin etiam orati sæpè petita negant.

Exem-

Exemplo dives tibi sit sapissimè dictus,
 Qui licet oraret, nil tamen obtinuit.
 A te, ne dubites, Sancti nihil usq; rogabunt,
 Tu verò cupies, si quid habere petes.
 Res tua non Sanctorum agitur, tu scandere ad illos,
 Non illi ad te descendere quippè petunt.
 Te sine semper erunt Sancti super astra beati,
 Tu miser in terrâ semper egenus eris.
 Ergò mandatum posthâc non quærito: si vis,
 Ora, si non vis, linque: quid indè rogo?
 Consilium est, non est præceptum, nemo quod ores
 Cogit, si sapias, tu tamen id facies.
 Una est Nobiscum (ut nôsti) communio Sanctis,
 Si non orarent, mutua nulla foret.
 Ut Sancti ad cælum quondam Christumq; venirent,
 Nos nostris votis Juvimus ac precibus.
 Cur illi immemores, ut nos veniamus ad ipsos,
 Non etiam orarent? ora manusq; darent?
 Jam verò Exemplum Sanctorum quale requiris?
 An non Exemplum Dives is esse potest?
 An non suppliciter pro seq; suisq; rogavit?
 Nec tamen obtinuit? styx quia causa fuit.
 Qui si vixisset sanctè, in terrâque fuisset
 Mortuus & vivus, promeruisset opem.
 Angelis (ut sacri tradunt, perhibentq; Prophetæ)
 Ad Christum nostras fert super astra preces.
 Jam quoque perspicuum est, homines orare vicissim,
 Qui necdum Sancti sunt, neq; fortè pij.
 Tu quoque quòd Christus pro nobis ipsemet oret,
 Das & concedis: Nunc ita colligito.

C

Si

Exemplum
 Invocatio-
 nis.

Tob. 12.
 Apoc. 5.

Iacob. 5.

Si mortalis homo Sanctis minor, Angelus ipsis
 Par, Christus major, pro te alijsque rogant:
 Ex quânam causâ Sanctos orare negabis?
 Præsertim de ipsis qui sumus id meriti?
 Si rursus dicas: Sanctos orare, fatendum,
 Non tamen orandos, hoc vetuisse Deum.
 Quàm fallare vides: nam ullos vetuisse Prophetas,
 Vel Christum, falsum est, consuluisse patet.
 Sed nec adorantur, sed tantum orantur, ut orent,
 Illud, non istud, pagina sacra vetat.
 Atque ex illo ipso, quia spontè precantur & orant,
 Orandos rectè dixeris esse quoque.
 Propterea oramus, quia constat spontè rogare,
 Rivus hic ex illo fonte patente fluit.
 Hinc est damnati quòd non orantur ut orent,
 Namq; nec orati, nec quoque spontè rogant.
 Si tamen hos ipsos cum fructu orare liqueret,
 (Ut Sanctos aliâ parte rogare liquet)
 Hos quoque, quis dubitet, simili ratione liceret
 Orare, ut peterent, quod quoque spontè petunt.
 Ergò quòd Sancti pro nobis spontè precantur,
 Nos, sequitur, rectè posse rogare quoque.
 2. Mach. 5. Rursus & Onias, Jeremias atque Propheta
 Pro populo (ut perhibent Biblia Sacra) rogant.
 Quàm quoque sollicitus fuerit pro Rege Propheta
 2. Paral. 19. Mortuus Helias, Biblia dicta docent.
 Baruch. 3. Ut quoque defunctos Deus exaudire precantes
 Dignetur, Baruch nonne Propheta rogat?
 Genes. 48. Imploretur, ait Sanctus Patriarcha Jacobus,
 A natis nomen, post mea fata, meum.

Sic

Sic quoque se memorem nostri fore, scribit apertè

2. Pet. 1.

Petrus post mortem, post obitumque suum.

Túm, Scriptura inquit, (post mortem nempè) petetis,

Iuan. 16.

Et Pater effusas audiet ipse preces.

Clamabunt (vates inquit) super astra Beati,

Anteà quàm clament, audiet ipse Pater.

Christus ait Sanctis Patrem dare cuncta rogata,

Iuan. 14. 16.

At pro se Sancti, nil super astra petunt.

Ergò rogare liquet Divos super astra rogatos,

Constat & audiri, constat & accipere.

Ergò dabunt pariter quòd habent, precibusq; juvabunt;

Tu modò quid facias, quid dubitesque, vides.

Alter ut alterutro pro oremus, ubique monemur,

Iacob. 5.

An non sunt homines, qui super astra sedent?

An non sunt Iusti? Sancti? summèque beati?

Cur rogo non rogitent? Cur rogitare times?

Cur Sanctos orare times trepidasque beatos?

Cum vivos ores, terricolasque homines?

Ut Sanctos divosque homines, memoresque juberis,

Non veluti Christum, vel rogitare Deum.

Dumq; rogas Sanctos, ut pro te scilicet orent,

Christum, non Sanctos sic rogitando rogas.

Sicq; vides cultum Sanctorum Numinis esse,

Nimirum in cuius nomine cuncta petis.

Propterea ad Sanctos quaecunque oratio tendit,

Per Christum finit; quod probat esse Deum.

Prætereà Exemplum quia quæris & exigis, orbem

Do totum, do omnes, sunt quot ubiq; homines.

Quotquot post Christum Christi vixere fideles,

Sic tenuere omnes, sic docuere Patres.

Ora pro nobis Laurenti Ambrosius orat,
 Sic Augustinus Sancta Maria juva
Serm. 2. de *Annuntiati.* Fœmineum sexum devotum, Sancte Joannes
 Ora pro nobis, Basilius rogitat.
 Petrum cum Paulo Chrysostomus & duodenam
 Ecce rogat turbam & Discipulos Domini.
 Victor Paulinus : Patriarchæ orate Prophetæ
 Sancti pro nobis : quid rogo dicta volunt ?
 Rampertus, Bernard, Damascus, Honotius atq;
 Severus, Sanctus Zosymus, Hillarius ;
 Sunt tot Concilia & veterum Patrum monumenta,
 Nec non Sanctorum scripta probata tibi.
 Quid nunc de divinis & cultu quæso videtur ?
 Annon fortè vides dogmata sancta Patrum ?
 An sic persuasus teneas verumq; putares,
 Tot sanctos Patres insipidos stolidos ?
 Et te præ tantis, & tot præcellere solum
 Sanctis, & Veterum dogmata falsa putas ?
 Vni tercentum & plures postponere malles ?
 O quænam hæc mens est ? quod rationis id ens ?
 An proprium tantis Patribus præferre cerebrum ?
 Incautusquæ velis spernere Concilia ?
 Jam cui non mundus satis est, satis esse nec ipsa,
 Quam frustra jactat, pagina sacra potest,
 Nam quòd sit Verbum Domini Scriptura, quis unquam
 Nôsset, ni mundus diceret esse, rogo ?
 Sacram hic Scripturam sacrosq; fuisse Prophetas
 Testatur, si errat, quomodo certus eris ?
 Ast si non errat, cur implorando beatos
 Errasse affirmas ? nonne profana fides ?

Aut

Aut errare potest mundus credendo, docendo,
 Aut errare nequit: si nequit, ergò tene
 Quod docet & credit: si sic, nec credere Christo
 Aut verbo poteris: Cur ita? Causa pater:
 Nam quòd sit Verbum Domini Scriptura sacrata,
 Nì mundo credas, non aliundè scies.
 Si mundo hoc credis, cur non & cœtera credis?
 Si credis majus, crede perindè minus.
 Si sacrum quæras exemplum: attende rogantem
 In flammis ditem, nonne gemendo rogat?
 Nonne ad Abram clamat? clamantem nunquid & audit,
 Nec tamen exaudit? multa tamen monuit.
 En verum en vivum exemplum, si plura requiris,
 Ne forsan fias tu quoque tale, cave.
 Namque Deus reprobos, licet ipsi omnesquæ rogarent
 Ipsi pro Sancti, non tamen audit eos.
 Et modò quos spernis, ne postmodo seriùs ores,
 Prospiciendo vide, nam tua res agitur.
 Ergò consilio Sanctos meliore rogato,
 Ne post non possis, quando rogare velis.
 Nam sic non solùm Sanctos, sed habebis & ipsum
 Sanctum Sanctorum, propitiumquæ Deum.
 Nam tua & ipsorum Sanctorum oratio ad unum
 Et solum tendit, dirigiturquæ Deum.
 Et sic de nostris resoluta est quæstio Sanctis.
 Pergamus porrò ad cœtera, Dive juva.

Ioan. 3.

QUÆSTIO SECUNDA. DE FESTIS.

*Sentent. Ac-
catholi.*

DE FESTIS, aiunt, sunt plurima pleraque nullo
Ufu vel fructu, Pontificumque doli.

Ad confirmandos cultus, ritusque nefandos,

Multos non licitos sacrilegosque dies,

Præsertim Corpus Domini quod dicitur, in quo

Panis adoratur, ceu foret ille Deus.

Atque hoc dum faciunt, & panem publicè adorant,

Esse Deum dicunt Sacrilegi Artolatræ.

Quin quoque concelebrant (dictu mirabile) festum,

Quo cælum ascendit Christus, & astra tenet.

Hæc qui conveniunt? hæc quomodo festa cohærent?

Si Christus sursum est, quomodo Christus humi est?

Si Christus sursum est, dic quâ ratione deorsum est?

Anne est & non est? talia Papa docet.

Tum quoque cur Sanctis Missæ, Aræ & festa dicantur?

Cur Sanctis Christi gloria, honorque datur?

Cur ea servantur, quæ vultque jubetque Minister?

Non quæ vult Christus festa, jubetque DEUS?

Núm major veteris forsân Papatus habenda?

Quàm ratio est Christi, verbî & Apostolici?

Pro Festis. Contra alius dicet: quorsum modo festa Sodales?

Omnes cum nobis sint, quasi festa dies?

Omne DEO soli festum templumque dicatur,

Omnis Missa DEI est, omnis & ara DEI est.

Nullum nec templum, nec Missa, nec Ara dicatur

Sanctis, nec Sancti talia festa petunt.

Sed quorsum Papæ causamus plurima festa,

Cum nullum prorsus jusserit ipse DEUS?

S ab-

Sabbatha sanctifices dixit, non plura leguntur,

Quæ Deus imposuit festa vel instituit.

Levit. 19.

Deut. 5.

Cur quæ præcepit non servas; cœtera servas?

Papæ nempè tenes festa diesque novos.

Fortè putas Papam de Festis cogere quæstum?

Sanctorum memores nos jubet esse Deus.

Ut Laudes, ores, & Christum gratus honores,

Hebr. 11.

Et te sanctifices, festa statuta scias:

Eccle. 44.

Non ut cum vino, chartis aut Virgine ludas,

Sed Christum & Sanctos cum pietate colas.

De Festo Christi quod dicunt Corporis, atque

Quo cœlum ascendit Christus, & astra tenet,

Non est quòd quæras, quia quæstio pender ab illa,

Quam mox de Cœnâ subjiciemus huic.

Nimirum an panis sit panis, ut esse videtur;

An verò corpus, verus itémque Deus?

Et quia sunt multi, qui panem corpus, & ipsum

Esse negant Christum, veridicumque DEUM:

Idcirco hoc festum summâ ratione statutum est,

Quo protestamur publicè adesse DEUM.

Non tantum in cœlo, sed verè in Sacramento,

Psal. 10.

Sicut habet Psalmus, Paulus, & ipse Deus.

Ioann. 6.

Sed de hac materiâ dicemus postea plura.

1. Corinth.

Jam nunc pergamus, si libet, ad reliqua.

11.

QUÆSTIO TERTIA. DE COENA DOMINI.

DE CHRISTI COENA quæramus, nùm sit in illâ
Christus de cœlo, aut significetur eâ?

Et

Pars Ne-
gativa.

Et si sit verè, num sit cum pane vel extra,
 Scilicet ad dextram stansque sedensque Patris?
 Quod non: indè patet, quia dedecet, implicat, horret,
 Manducare Deum, sacrificare Deum.
 Esse, nec esse tamen (dictu mirabile) panem,
 Nec Physicum Physico corpus inesse loco.
 Tam parvo magnum Latitare in corpore Corpus,
 Nullâ mutatâ parte situq; sui.
 Immotum cœlo descendere, scandere rursus,
 Esse repentè locis mille, sed absque loco.
 Corrumpi, rodi, volitare per æthera & auras,
 Nec quando abscedat scire, vel adveniat.
 Ergò cum sensus, ratio, Scriptura, reclamant,
 Esse Deum panem, publicus error erit.

Pars affir-
mativa.

SED CONTRA EST Christi clarum immutabile verbum,
 Qui Panem corpus clamitat esse suum.
 Non quodvis corpus, sed planè corpus idipsum,
 Quod fuit oblatum, proque salutè datum.
 Est, non significat, dixit, quod porrigo, corpus,
 Nec dixit Panem credite, at hoc edite.
 Rursus, quod non sit, quem sensus judicat esse,
 Panis, sed Corpus, verba diferta probant.
 Si namquè est panis corpus, dic quomodo Panis?
 Et quisnam esse neget, ver' à quod esse sonant?
 Nec dixit Christus cum Pane, sub, inq; sed ipse
 Quem trado panem, est corpus, & hoc edite.
 Ecquis enim panem cupiat, Calicemquè fidelis?
 An non & Calicem & panem habet atque fidem?
 An modo non omnes edimus, bibimusquè, simulque
 Credimus, & signum Corporis accipimus?

Quor.

Quorsum ergò est edere aut bibere, aut discurrere mul-

Si semper corpus credimus & bibimus? (tùm?

Ast agè, Responde, & qui reris te omnia scire,

Et Verbum Domini, te penetrâsse putas.

Si non est aliud (ceu credis & astruis) ipsum

Mandere, quàm vestrum credere cum bibere:

Ergò nec ipsum aliud dicendum est credere vestrum,

Quàm (nimis absurdè) vestrum edere ac bibere.

Rursus si sit idem quod credere, mandere vestrum

Et bibere, ergò ipsum mandere erit bibere;

Ergò quisquis edet credet, licet anser & auca,

Quique bibet comedet, qui comedetq; bibet.

Si nimis absurdè hæc creduntur, & obijciuntur,

Hinc teneas verbum, crede quod esse sonat.

Esse sonat corpus, non panem, vmbra vè, figuram,

Aut nudum signum, nescio quemvè tropum.

Si non fortè capis, vel sensu, percipis, ipsum

Scito quòd debes credere, non capere.

Non ratione fides, aut sensu aut experimento,

Sed potiùs ratio nititur ipsa fide.

Scire docet Physicus, sed solus credere Christus,

Si credenda vides, non erit ulla fides.

Hinc ea sunt Patrum verissima dicta sacrorum,

Quid dentem & ventrem guttura & ora paras?

Crede & manducâsti; non prodest caro quicquam,

Sed qui vivificat spiritus, ille replet.

Quæ vobis dixi de carne & sanguine verba,

Non caro vel ratio, at spiritus illa capit.

Sed modò significant Mysterium id esse tremendum,

Solâ credendum mente, fidèque piâ

D

Non

*Aug. in Ioan.
tract. 26.*

Ioan. 16.

Non hîc quærendum, quid sensus dicter, & ipsa
 Quid capiat ratio, credere sufficere.
 Spiritus est animus, ratio caro, sanguis & ossa,
 Spiritus ergò capit, quod caro nulla capit.
 Tu sed crede Deo, nec quæras quomodo verum est,
 Ne perdas, nimiâ cum ratione, fidem.
 Si durum est, panem quem cernis, credere corpus,
 Durius hoc corpus creditur esse Deus,
 Hoc si tu credis, cur illud credere non vis?
 Si credis majus, crede perindè minus.
 Esse DEUM corpus mortale, est credere majus,
 Quàm panem corpus: fecit utrumque Deus.
 Propterea aut neutrum, vel crede fidelis utrumque,
 Ne tua credulitas tota sit impietas.
 Si verba ex verbis alijs moderanda putaris,
 Nulla dabis istis lucidiora magis.
 Et te seduces proprio (quæcunque putaris)
 Judicio, ac Christi verba tua esse facis.
 Nulli sic Patres, nulli docuere fideles,
 Quod semper tentum est, tuque tenere potes.
 Hoc ita firmato de corpore nempè reali
 Præsenti in specie, verbo operante sacro:

QUÆSTIO QUARTA. DE TRANSUBSTAN- TIATIONE.

Contra
 Transub-
 stantiatio-
 nem.

Matth. 26.
 Marc. 14.
 Luc. 22.

QUÆRITUR An corpus maneat cum pane, vel ipse
 Panis sit corpus, sanguis & ipse calix?
 Quòd maneat panis, visus testatur & esus,
 Et panem Christus sæpius ipse vocat.

Sic

Sic Paulus pariter: Patres, constare duabus
Naturis cœnam, passim & ubique docent.

1. Corinth.
11.

Corpore cœlesti nimirum & pane, meroque
Terrestri junctim, quæ sacra perficiunt.

Sicut & in sacro Baptismate gratia & unda,
Cernitur ista patens, creditur illa latens.

SED CONTRA EST CHRISTI clarum inviolabile verbum,
Qui panem corpus clarè ait esse suum.

Pro Tran-
substant.

Si panis corpus, non ergò est panis ut ante,
Panis erat fateor, sed modò corpus is est.

Non signum dixit præsentis sive latentis
Corporis est, corpus dixit, & exhibuit.

Non dixit Christus cum pane, sub, inq; , sed ipsum hoc,
Quod trado, est corpus: crede, nec adde aliud.

Si non est panis, cur panem dicis, & addis,
Addere quod verbo noluit ipse suo?

Si dicas: panem dixit, non esse figuram,
Vel speciem panis: panis hic ergò manet.

Obiectio.

Scilicet argutè: quasi panem dixerit esse
Panem, vel quòd sit panis, ut ante fuit.

Respond.

Nec dixit speciem panis, quam cernimus, esse
Corpus, sed panem quem dedit, & tenuit.

At longè est aliud substantia panis, & ipsa
Quam cernis, species panis, & effigies.

Hæc pater, illa latet, hæc creditur, illa videtur,
Quod Christus dixit, credimus haud aliud.

Panem non speciem dixit, panisque figuram
Esse suum corpus, transit is, ista manet.

Si panis corpus verè est, tunc fiat oportet
Corpus, nec maneat panis, ut antè fuit.

D 2

Et

Et quia non dixit formam, panisque figuram
 Esse suum corpus : forma proinde manet.
 Ergò, si Christo credis, substantia panis,
 Non autem species extera, corpus erit.
 Et sic quod cernis, species est panis, at ipsum
 Quod credis Christi est corpus ; & hoc satis est.
 Et panem dixit, quia panem sumpsit, & ipsum
 Fregit, porrexit verba sed ante sacra.
 Postquam autem dixit, panem non esse, sed esse
 Corpus, jam corpus crede, nec esse aliud.
 Ergò velut nosmet panem quoque dicimus ipsi,
 Sic panem Christus, Paulus itemque vocat.
 Et panem dicunt, quia panis ut ante figuram,
 Et speciem retinet, post, velut ante suam.
 Sic sonat & verbum, quod sumitis atque videtis,
 Est corpus, non cum corpore vel calice.
 Sic Christus vitis cum dicitur esse, vel Agnus,
 Absurdè vitem dixeris esse & ovem.
 Nec mihi tu Sacram cum ipso baptismo sacro,
 Contuleris cœnam, res ea longè alia est.
 Longè aliter veteres intellexere fideles,
 Longè aliter veteres prædocuere Patres.
 Nec dixit Christus quòd gratia sacra sit unda,
 Quodvè suum corpus sit fluvialis aqua.
 Tu ne quidquam addas, dicasque quod ipse nec addit,
 Nec dixit Christus, nec docuere Patres.
 Qui speciem panis, panem sæpissimè dicunt,
 Sicut nos ipsi dicimus esse quoque.
 Et tamen haud panem, sed corpus credimus esse,
 Dic panem sensu, corpus at esse fide,

For-

Forma ergò panis, substantia nulla videtur,
 Quod credis, non quod cernis, habere cupis.
 Ergò simpliciter credas, non quomodo quæras
 Id fieri possit: scit Deus ipse modum.
 Una & sola fides, non ulla scientia salvat,
 Credere, non autem lex sacra scire jubet.
 Hinc certò inferimus, nec fas dubitare cuiquam est,
 Non cum pane Deum, sed magis esse Deum.
 Et cùm sit corpus, non panis, qui esse videtur,
 Nec panem aut speciem panis, ab orbe coli;
 Sed tantùm Christi venerabile corpus: & ipsam
 Externam speciem panis, obesse nihil.
 Nec solùm crimen venerando admittere nullum,
 Si quis adoratur; sed magis oppositum.
 Nam Christi corpus venerandum semper ubique est,
 Dummodo sit præsens, hic velut esse liquet.
 Impius ergò ille est, qui præsens credit adesse,
 Nec tamen, ut par est, debito honore colit.
 Ergò errant pariter Calvinus & ipse Lutherus,
 Alter adesse negans, alter honorem adimens,
 Is magis infelix, qui verè credit adesse,
 Nec tamen, ut par est, debito honore colit.
 Scilicet absentem veneratur, adoratur, & oratur,
 Præsentem coram negligit, atque terit.
 Nunquid enim Christus non est venerandus ubique? *Matth. 4.*
 Aut honor insequitur corpus ut umbra suum?
 Cur magis in cælo, dic, quàm veneraris in arâ?
 Cùm præsens verè sit sub utroque Deus?
 An si Turca DEUM præsentem crederet ut tu,
 Præsentem coleret, Vota precésque daret?

Et demus (falsum modò quod tamen esse probatum est)
 Esse sub, in, vel cum pane, sequetur idem.
 Nam si cum pane est, velut esse fateris, in ipso
 Cur non, ut par est, debito honore colis?
 In quocunque loco Deus est, venerandus in illo est,
 Corpus, non etiam tu venerare locum.
 Hinc Calvinistæ rident meritòque Lutherum,
 Qui non, quod credit, corpus adesse colit.

QUÆSTIO QUINTA. AN CORPUS CHRISTI SIT EXTRA ESUM?

Obiectio. **S**ed dicit nobis, qui miscent omnia Rixis,
 Extra Esum nullum corpus adesse Dei.

Responsio. Sed contradicunt sibimet, qui talia dicunt,
 Nam si non extra est corpus, ut esse volunt,
 Quomodo sub pane est? nùm differt panis ab esu?
 Panis, si in pane est, ante sit Esus opus est,
 Nam panem sequitur (nisi fallor) & usus & esus,
 Si prior est panis, corpus eritque prius.
 Namq; unum absque alio non est, nec creditur esse,
 Posterior verè hic usus & esus erit.
 Et panem dixit, non usum panis & esum
 Esse suum corpus, cur aliud loqueris?
 Jam quoque nec panis, nec corpus pendet ab Esu,
 Quæ licet haud comedas, sunt tamen atq; manent.
 Si sunt, siq; manent absque usu esuq;ue, quid ergò
 Extra usum aut esum corpus adesse negas?

Et

Et cur non panem talem, sub quo esse fatentur
 Corpus, demonstrant, sicut ubique crepant?
 An talem nobis, si verè ostendere possunt,
 Extra esum verè corpus adesse dabunt?
 Cur tanto Papam rident damnantque cavillo,
 Dùm talem ostendit semper, ubique colit?
 Rursum: si non est extra usum corpus & esum,
 Causa ergò efficiens corporis, esus erit.
 Ast hoc quis sanus dicat? nam nî foret ipsum
 Ante esum corpus, nec foret esus item,
 Namque ideò hunc panem cupimus, quia corpus inesse
 Credimus, absque illo mandere nemo cupit.
 Solùm ergò causa est, verbum, quod dicitur ante
 Hunc esum, & verum est, ante, manetque simul.
 Si postquam dictum est, verum est, & dicitur ante
 Esum, ergò ante esum tum quoque corpus erit.
 Ast age, cùm talis tibi dat, præbètque Minister,
 Hunc panem, dicens, accipe, corpus id est.
 Antea quàm sumas subsiste parumper, & ipsum,
 Num verum aut falsum dixerit, ante roga.
 Si verum dicat; falsum tibi dicat oportet,
 Extra esum, nullum corpus adesse, tuum;
 Namque quod in manibus tenet, est, & dicitur esse,
 Ante esum corpus; quomodo id ergò negat?
 Ergò si verum dicit, contrarius audit,
 Dum verum affirmat, quod tamen esse negat.
 Si dicat panem nondum esse, sed esse futurum
 Corpus in ipso esu, stansque tenénsque manu:
 Sic contradicit rursum, dum dicit id esse,
 Quòd tamen esse negat: tu modò Judicem age.

Obiectio.

Responsio.

Si

Si dixit verum, incautus reperitur apertè,
Si falsum dixit, rursus ut ante manet.

Obiectio. Si dicas, verum dicit, quia dicit id ipsum.
Quod tenet in manibus, quodque daturus erit;
Esse DEI corpus, sed ad usum esumque paratum,
Qui nisi succedat, jam neque corpus erit.

Responsio. Atqui hoc nec Christus dixit, nec dixit id ipsum,
Ipse, quid ergò docet, si nec id esse docet?
Est corpus dixit, non dixit fiet in esu,
Aut nisi sumpseritis, jam neque corpus erit.
Hæc non sunt Christi, sunt addita verba Lutheri,
Verba DEI mancant, cætera dispereant.

Obiectio. Sed quærunt: alium nùm Christi corpus ad usum,
Esu quàm propter sit, fueritque datum?

Responsio. Esto, quid indè inferis? nùm forsitan inde sequetur,
Non esse extra usum? sera sequela nimis.
Dic etiam an alium non est formatus ad usum
Vel finem panis, quàm quòd edatur item?
Aut ideò panis non est, si protinus Esus,
Aut etiam nunquam fortè sequatur, erit?
Sic Caro, sic Vinum, sic cœtera cuncta creata
Propter sunt usum, sunt tamen atque manent,
Quantumvis nullus successerit usus & Esus:
Res namq; est usum, quælibet ante suum.
Omne quod est aliud propter, supponitur esse,
Nec res est vsus, ceu patet, ulla suus.
Ergò finalis tantummodo Corporis esus,
Formalis non est causa, nec efficiens.
Sanctum ergò Corpus disjunge à Corporis usu,
Sic dabis extra Esu Corpus adesse suum.

Exem-

Exemplo est panis, quem dixi, materialis,
 Esū qui propter, fitque daturque suū.
 Est tamen atque manet, licet usus nullus & esus
 Succedat, causa est, quæ modò dicta quoque.
 Namque rei finis non dat formale, nec aufert,
 Res sic tota manet, sed sine fine manet.
 Sic quoque quantumvis sit Christi Corpus ad usum,
 Quamvis non comedas, est tamen atq; manet.
 Est corpus sanè per se venerabile semper,
 Atque est ut comedas; est tamen antequam edas.
 Vis? ede: si non vis? sine, sumet dignior alter,
 Est tamen: atque ideò est, ut reverenter edas.
 Cur non esse doces, quod manducare recusas?
 Si non est corpus, quomodo corpus edes?
 An ergò oppositum verum est, quod & esus & usus
 Sit propter corpus? quodque sequatur idem?
 Nam nullum corpus si sit sub pane, tametsi
 Esse potest usus, nullus at esus erit.
 Hinc sic colligimus: si constat corpus adesse
 Ante extraque usum, sicut & esse liquet.
 Ergò asservari poterit reverenter ad esum,
 Ostendi, ferri, de manibusque dari.
 Quin circumferri per templa, per arva, per Vrbes,
 Sicut gestatur, cum datur, in manibus.
 Ast dicunt: Christus cum se præberet in ipsâ
 Cœnâ, non dixit, sumite, corpus id est:
 Spectatum populo circumgestate per Vrbes,
 Deferte infirmis, sacrificate Diis:
 Aut colite, aut templis servate, serate, levate,
 Sed dixit clarè, sumite & hoc edite.

Obiectio.

E

At

Responſio. At quæ eſt iſta, rogo, reſponſo digna ſequela?

Non juſſit Chriſtus, non licet ergò mihi.

An ſi non fieri voluiſſet, tunc vetuiſſet?

An ergò fieri vult, quia non vetuit?

Nec panem juſſit ſervare, recondere, ferre,

Pectore ſed grato mandere quotidie.

Aut ideò panis non eſt ſervandus ad eſum?

Aut ſi ſervatur, definit eſſe quod eſt?

An non eſt panis, qui circumfertur in urbe?

Aut qui ſervatur, conditur inq; penu?

Deut. 8. Manna Deus quondam populo conceſſit ad eſum;

Hebr. 9. At fuit hæc ſacri Manna figura cibi.

Matth. 4. Sic quem turba ſequens Chriſtum conſumpſit, & alter,

Luc. 9. Quem non abſumpſit, panis uterque fuit.

Marc. 6. Quin quoque Reliquias panis fragmentaque juſſit

Ioan. 6. Servare, hæc Coenæ nempè figura fuit.

Ergò cur corpus, quo ad uſum (ut dicis) & eſum

Conceſſum à Chriſto eſt, non remanere doces?

An non culpa tua eſt? cur clamas corpus abeſſe?

An ſi corpus abeſt, tu neque corpus edes?

Non tu, ſed verbum facit immutabile corpus,

Si vis, gratus edas, ſin minùs, alter edet.

Propterea ſervatur enim, ut ſi fortè quis illud

Manducare petat; protinus inveniat,

Jam quoque ſervatum, ſempérque fuiſſe, probatur

Prifcorum exemplis, pluribus atque libris,

Id monſtrant veteres aræ, ſacraria, templa,

Sic eſſe extra uſum corpus & ora; patet.

In primis quondam ſæclis, cùm nullus ubique

Chriſtigenum fidei tutus ab hoſte fuit;

Rectè Sacramenta domus ſervabat in Arcâ,

Ut priùs acciperet, quàm hoſtis eum arriperet.

QUÆSTIO SEXTA. DE UTRAQUE SPECIE SACRAMENTI.

JAm quoque de specie quæramus utrâque, vel unâ,
Cur unam tantum, non dat utramque simul?

An Deus instituit, dedit, & dare jussit utramque?

Cur jussa infringit Papa suprema Dei?

Cur testamentum violat? Christi que cruorem

Furatur populo? præcipit at Monachis?

Cur mutat cœnam? cur solvit corpus ab ipso

Sanguine, cur Christum dividit atque secat?

An non & Paulus porrexit utramque Corinthi?

An non discipuli, sicque dedere alij?

An non & Græci cuncti, multique Latini,

Cum fructu speciem debito utramque probant?

Cur privat populum pretioso sanguine Christi?

Pro cunctis fusus, qui fuit atque datus?

An non expressè dixit, bibitemus ut omnes,

Cur hic, quod Christus vultque jubetque, verat?

Quod non instituit, quod non dedit, imò quod olim

Expressè vetuit Christus, id iste facit.

Quod verò fecit, fierique per omnia jussit,

Hic Antichristus non facit, imò verat.

Cur spreto exemplo, jussuque atque ordine Christi,

Quod vult, spontè facit, ludificatque homines?

Quin Papâ testante alio, veterique probatur

Sacrilegus, speciem quisquis utramque verat.

Sic namque expressè vocat ipse Gelasius illum,

Unam qui speciem separat à reliquâ.

*Pro utraq,
sententia A-
catholico-
rum.*

*Luc. 26.
Marc. 16.*

*De Consecr.
cret. d. 2. C.
comperimus.
Resp. pro
unâ specie.*

Rom. 14.

1. Cor. 6.

Hebr. 13.

Sacrilegum scelus est, inquit, Myſteria ſacra
Dividere; aut nulla, aut integra percipiant.
Quæſtio de lanâ (quòd dicitur) iſta caprinâ eſt,
Ecquid enim prodeſt mandere, vel bibere?
Non etenim regnum cœlorum eſt potus & eſca,
Sed Chriſtus, verus vivificuſque Deus,
Aut forſan ſpeciem panis? viniſque ſaporem,
Non rem contentam, quærimus in ſpecie?
Si vinum quæris, panemque, quid, obſecro, quæris,
Vel quid conquereris? numquid utrumque tenes?
Si corpus quæris Domini, ſacrumque cruorem,
Quantumvis velles, diſſociare nequis.
Unicus eſt Chriſtus, ſpecie ſub quâlibet idem,
Integer & totus manditur, & bibitur.
Ergò ſive unam ſpeciem, ſeu ſumis utramque;
Semper idem ſumis, plûſque minûſque nihil.
Quorſum ergò ſpeciem cauſaris utramque vel unam?
Nûm forſ te ſpecies ulla beare poteſt?
Ipſum ſi Chriſtum teneas cum ſanguine totum,
Quid, rogo, plus quæris? quid rogo conquereris?
Et dic ſub ſpecie calicis quid ſumis? eundem
Chriſtum, ſub ſpecie quem quoque panis habes.
Poſtquam igitur totum Chriſtum cum ſanguine in unâ
Sumis, dic ſpecies quid faciat calicis?
An forſan vinum? quorſum? nûm vina, vel ampla
Undè bibas deſunt vitra? quid ergò petis?
Eſt diverſa calix ſpecies à pane, ſed idem
Chriſtus, non fractus, ſic ſub utrâque latet.
Ni malè perſuaſus ſpecie fortassis in unâ,
Corpus adeſſe quidem, ac ſanguinem abeſſe putes?
Aſt

Ast error gravis hic foret, & blasphemia summa:

Namque extra corpus sanguis abesse nequit.

Aut ergò in specie panis, cum sanguine totum,

Aut nullum Christum sumis: & ecce satis.

Qui plus à nobis quàm Christum sumere poscit,

Is nimium poscit, quod dare nemo potest.

Nos etenim nullum scimus sine sanguine Christum,

Tu si aliter credis, non benè crede, capis.

Dices: cur ergò instituit? jussitque? deditque?

Objeçtio.

Tunc quia sic potuit, debuit & voluit.

Responsio.

Nunc id non posset nec vellet, nec velut antè

Deberet, prorsus nec velut ante, daret.

Causas tunc habuit, quæ cessavère peractâ

Cœnâ: Nunc unam, non daret ipse duas.

Nam tunc non fuerat (velut est modò) sanguis ab ipso

Causa pri-
ma.

Corpore, divelli tunc, poteratque pati.

Nunc immortalis totus, vel nullus in unâ

Sumitur, utrâvis sic opus est minimè

Tunc sanguis solus poterat sine corpore sumi,

Nunc impossibile est; causa proindè subest.

Tunc se mortalem voluit testarier orbi,

Qualiter & paulò pòst moriturus erat.

Corpore nimirum divulso à sanguine verè,

Hoc, duplici specie, dicere tunc voluit.

Nunc id cùm fieri non ultrà possit in ævum,

Unam, non iterum Christus utramque daret.

Nunc ergò una datur, quia vivus Christus & unus,

Atque indivisus sanguine, carne, animâ

Creditur à cunçtis, ne solùm fortè sub unâ,

Absque cruore sacro corpus adesse putes.

E 3

Nunc

Nunc ergò sanguis, cùm non minùs integer unâ,
 Quàm sub utrâque datur, cur opus est calice?
 Si jam sumpsisti totum cum sanguine Christum
 Unâ sub specie, quid petis à calice?
 Ast verò (ut video) calicis, non sanguinis usum
 Expetis? at quorsum? sanguis in ore tuo est.
 Cur tibi tam vano quereris clamore cruorem
 Aufferri sacrum? cùm nec id esse queat.
 Ecquis enim sacrum de Christi carne cruorem
 Separet? aut neutrum, aut sumis utrumque simul.
 Núm, censes, Christus rursus moriatur ut antè?
 Sanguinem & effundat ceu priùs in calicem?
 Error Blasphemus, Christum velut antè trucidans,
 Vel totus Christus, vel modò nullus adest.
 Unus sit Christus, species sit & una deinceps,
 Ne propter species discrepet ipsa fides.
 Nec solùm corpus sine Sanguine adesse putetur,
 Divisusque suo à Corpore Sanguis item.
 Ac propter Calicem perdas omninò cruorem,
 Et tandem veram, vivificamque fidem.
 Rixoris nostris velut evenisse Tropistis
 Et Calvinistis conspicias ipse satis.
 Qui propter calicem totum amittere cruorem,
 Ac solas species absque cruore tenent.
 Ac nec de Christi contendunt Sanguine, sive
 Corpore, sed tantùm de specie & calice.
 Causam unam audisti, speciem cur Christus utramque,
 Non unam dederit: si libet audi aliam.
 Christus non solùm voluit se ostendere mundo
 Mortalem, fuso Sanguine per species:

Secunda
 causa.

Sed

Sed quoque Pontificem, proprioque in Sanguine veram
Victimam, ut à Priscis concelebrata fuit.

Et quia Priscorum, quæ præcessere figuræ,
In duplici fuerant ordine vel specie.

Quædam, quas Moyſes statuit juxta Ordinem Aaron
In carne, effuso sanguine Mosaicæ.

Hebr. 5. 7. 8.
9. & 10.

Quædam Melchisedech quas Rex, idemque Sacerdos,
In Pane & Vino tùm obtulit antè diu.

Gen. 14.
Matth. 5.

Idcirco ut veterem compleret ritè figuram,
Debuit in Cœnâ Christus utramque dare.

Luc. 24.
1. Cor. 10.
Hebr. 10.

Quâ semel impletâ (nisi significare velimus
Nos quoque quod fecit) desit ipsa quoque.

Hinc patet in Cœnâ quod verè se obtulit olim
Patri, dùm speciem Christus utramque dedit.

Nam si, ut Melchisedech verus rituque Sacerdos
Illius est Christus, sicut & esse liquet;

Concedas opus est, quod is obtulit, ipse vicissim
Obtulerit, Panem scilicet & calicem.

Nam si Scripturis, & Christo credimus uni,
Et fieri & facere id debuit ipse quoque.

Namque omnes, certum est, Scripturas atq; Figuras
Implere in terrâ debuit, & voluit.

Matt. 5. 26.
Luc. 4. 24.

Si Typus ergo fuit Christi Rex ritè Sacerdos,
Est opus implerit Christus & ipse typum.

Ioan. 1. 7.
10. 19.

Ast ubi tractârit panem, vinumque Sacerdos
Christus, si Cœnam, non dabis, excipias.

Act. 1.
1. Cor. 10.
Hebr. 10.

In cruce, si dicas, id quod compleverit; erras.
Non is Melchisedech: Ritus Aronis erat.

In cruce duntaxat tunc sacra cruenta peregit,
Non quæ Melchisedech Rex prius obtulerat.

In

In Pane & Vino est, non est in Sanguine Ritus
Melchisedech, Cœnæ hic, sed fuit ille crucis.

Rursum: si Christus verè estquē manetquē Sacerdos,
Ceu Rex Melchisedech Ordine perpetuò:

Hebr. 5. 7. Omnis at (ut Paulus vult) debet habere Sacerdos
Munera, quæ statuat, sacrificetquē DEO.

Ergò perpetuus cū sit maneatquē Sacerdos,
Quæ quoque sacrificet, semper habebit idem.

Jam mihi (si panem excipias vinūque) Sacerdos
Munera, dic Christus quæ rogo sacrificat?

Quòd si fortè precum, laudis, cordisque vel oris,
Aut etiam fusi sanguinis esse velis.

Jam mutas ritum, cujus gerit ille figuram
Melchisedech, panem qui obtulit atque merum.

Ergò si verum est, quòd cuncta in sæcla Sacerdos
Christus, sit ritu ac ordine Melchisedech;

Semper sacrificet panem, vinūque necesse est,
Sic Missam, & speciem cernis utramque simul.

Ast nobis satis est quòd manducemus in unâ
Totum id, præsbyteri quod sub utrâque litant,

Sumptio nos tangit reliquos, oblatio Christi
Præsbyteros, unum sumit uterque tamen.

Unâ sub specie Christum si sumis, utramque
Cur quaris? quorsum sollicitas calicem?

Si totum Christum cum sanguine sumis in unâ,
Quid dabit, aut quid plus proderit ipse calix?

An quod habes, justè quereris tibi fortè negari?
An quod in ore tenes, te nec habere vides?

Unâ sub specie Christum cum sanguine totum
Sumis, nec vinum plūs dabit aut species.

Sed

Sed quæris : Christus cur non porrexerit unam ?

Quin dedit, & pariter iussit utramque dare ?

Cur dederit, dixi, non usum propter & esum,

Sed propter veterem, Melchisedechque typum.

Atque etiam ut formam sacrandæ utriusque, *sequentes* *Tertia causa.*

Præsbyteri nôssent, quandò necesse foret.

Nam non astringitur sic una, quòd utraque nullo

Tempore, vel casu possit & ipsa dari;

(Námque dari, quondamq; datam sât constat utramque,

Sed quo cum fructu constat itemque satis)

Non ergò quæras dederitné Christus utramque,

Aut etiam Paulus : scimus, itemque damus.

Sed quo cum fructu dederint, cur, quomodò, quandò,

Et quibus ? an præstet nunc quoque utramque dari ?

Non ita sunt obiter Christi tibi verba profunda,

Factaque tam sicco prætereunda pede.

Res gravis & magna est, perpendere multa necesse est,

Primò cur dederit Christus utramque simul ?

Causas audisti : quoad esum sufficit una,

Altera si accedat, nil dabit ulterius.

Sed mihi bis senis dic cur tantummodo missis

In mundum, haud alijs Christus utramque dedit ?

Nam quamvis plures in Cœnâ hos præter adessent,

Bis senis tantum, non dedit hanc alijs.

Si voluit cunctos (ut dicunt) sumere utramque

In Cœnâ, cur non omnibus ipse dedit ?

Cur non & Matri (de quâ cum sanguine corpus,

Quod dedit assumpsit) gratus utramque dedit ?

Ergò cum nullis, nisi paucis tunc dedit ipse,

Esum quis propter credat utramque datam ?

E

Si

Interroga-
tio.

Respons.

Tertia causa.

Obiectio. Si contra opponas: Reliquis neque præbuit unam,
Ergò nec una quidem percipienda foret?

Responsio. Falleris: in Cœnâ dixi non præbuit unam,

Námque extra Cœnam præbuit indubiè.

Atque attende parùm: in Cœnâ dat utramq; ,nec extra,
Tantum & bis senis discipulisque suis.

Cur his? non reliquis? cur tantum præbet in ipsâ
Cœnâ? non extra? causanè nulla subest?

At causam dixi: quoad esum sufficit una,

Ob causas alias, tunc dedit ipse duas.

Utraque nil confert tibi plùs, nisi fortè figuram;

Ex Christo fructus, non fuit ex specie.

QUÆSTIO SEPTIMA.

UTRUM CHRISTUS UNAM DEDERIT SPECIEM?

JAm quoque quòd Christus reliquis porrexerit unam,
Verùm extra Cœnam: quis neget aut dubitet?

Luc, 24.

Unam quippè dedit, panem cùm fregit in Emaus,

Hæc panis sacri fractio, Cœna fuit.

Sic sancti docuère Patres, tenuère fideles,

Et Christi præsens actio tota probat.

Concio præcessit sacra, post esumque secutum est

Miraclùm, similis fractio panis erat,

Quæ fuit in Cœnâ; Nam cognovère repentè

Frangentem panem, quo quoque sunt fructi.

Nul-

Nullibi namque sacrum viderunt frangere panem,
Præterquam in Cœnâ, par fuit ergo cibus.

Sic etiam Paulus, qui solus utramque Corinthis,
Unam Trojadibus contulit, atque dedit.

1. Corinth.

11.

Añ. 20.

Sabbatho enim fregit panem: sed fractio panis,

Est corpus Domini, prædicat atque docet,

1. Corinth.

10.

An non panis, ait Paulus, quem frangimus, ipsum

Est corpus Domini? quid petis ulterius?

Jam præter Paulum non assignaveris ullum

Discipulum Christi, qui calicem dederit.

Panem fregerunt reliqui credentibus omnes,

Añ. 2.

Nulla sacri calicis mentio, nulla meri.

Jam quid Apostolici panis sit fractio, Paulus

Sat clarè, ut dixi, dixit & explicuit.

Sicque vides Christum extra Cœnam non minùs unam,

Quàm priùs in Cœnâ distribuisse duas.

Nec plùs in Cœnâ, quàm pòst largitus in unâ est,

Se dedit, ac aliud tunc dare non potuit.

Si dicas: Christum jussisse, bibamus ut omnes,

Objeñtio.

Ut rectè capias, verba citata notes

Responsio.

Primò: non jussit, sed tunc, ut dixit, ibidem,

Alter ut alterius ceu lavet ipse pedes.

Dixit, non jussit, quamvis videatur idipsum

Mandare expressè, ceu quoque verba sonant.

Spectanda hìc causa est, & circumstantia verbi,

Tunc opus id fuerat, quod modò non opus est,

Sique benè attendas, ad solos dicta videbis

Verba ea discipulos; actio ut ipsa probat.

Námque bibisse omnes eadem scriptura notanter

Marc. 14.

Subdit, ne reliquos fortè bibisse putes.

Omnes bis senos tantum notat, hosque bibisse
 Omnes, non alios constat, & indubium est.
 Ac mirum sane, nec res credenda fuisset,
 Si cunctis dixit, sique dari voluit;
 Quod tunc non cunctis presentibus ipse dedisset,
 Verum bis senis discipulis Domini.

Si reliquis pariter dixit, cur non dedit illis?
 Cur non & matri? cur, rogo, non alijs?

Luc. 10.

Complures alios jam tunc habuisse notatur
 Discipulos Christum, discipulasque alias.

Si cunctis dixit, cur non porrexit & istis?

Ergo Sacerdotum Mystica Coena fuit.

His solis dictum est, bibite, ut Mysteria Missae,
 Munera Melchisedech, esse sacrata scias.

Gen. 14.

Ergo quid quaerunt alij? quid quaso queruntur?
 Illis cum calicem nec Deus ipse dedit?

Quin quamvis omnes etiam tunc discubissent
 In Coena, nullis ipse dedisset item.

Luc. 22.

Rursus: cum panem Christus dedit, inquit ad illos:
 Hoc facite, at calicem cum dedit, id tacuit.

Nec Paulus dixit, faciatis, sed facietis,

Id cum feceritis: quod quoque nos facimus.

Nam quoties calicem, & speciem tractamus utramque,
 Et crucis, & Christi commemoramus opus.

At non propterea praeberere jubemur utramque,

Cum quoque dum panem frangimus, id facimus.

Diversa est ergo ratio speciei utriusque,

Quam non simpliciter Paulus habere jubet.

Jam quoque si finem spectes, fructumque peractae
 Coenae, in qua paucis Christus utramque dedit;

Unam

Unam perspicies hominum satis esse saluti,
 Nec dare plùs aliam, quàm dat & una quoque.
 Unica largitur totum cum sanguine Christum,
 Et vitam æternam: quid petis ulterius?
 Qui manducat, ait, panem hunc, cælestique Manna, *Ioann. 6.*
 Vivit in æternum: quid dabit ergò calix?
 Si quid diversum, dic quid? si prorsus idipsum,
 Cur calicem quæris? quid rogo conquereris?
 Si rursus quæras, speciem cur Christus utramque *Obiectio.*
 Præbuerit, prodest si nihil ipse calix?
RESPONSUM est supra, non propter Sanguinis usum: *Responsio.*
 Cùm Sanguis nunquam à corpore abesse queat,
 Sed propter causas, quas dixi, nempè figuram,
 Scripturam & formam, Sanguinis atque typum.
 Has propter, calicem si tu quoque sumere quæris,
 Non rem, sed speciem quæris habere rei.
 Nos è diverso speciem non quærimus ipsam,
 Sed rem contentam, corpus: & hoc satis est.
 Quisquis enim Corpus Christi reverenter in unâ
 Sumpserit, is sumit, quidquid habere potest.
 Nempè animam, carnem, corpus cum sanguine Christi,
 Et vitam æternam: nil petit ulterius.
 Ast age qui semper calicem, speciesque perurges,
 Quem fructum peperit, dic precor usq; calix?
 An non cùm calicem Christus daret ipse, suborta est
 Lis inter Fratres? sumptio digna minùs?
 Pars contendebat de Christi culmine Regni, *Luc. 22.*
 Tradidit unus eum, deserit alter eum, *Ioann. 18.*
 Omnes qui biberant, illo fugere relicto
 Omnes, An Christum qui bibit ille fugit?

1. Cor. 11. Sic Paulus Calicem cū præbuit ipse Corinthiis,
 Ebrius unus erat, sobrius alter erat.
 Diffidium, rixæ, mala scandala, Schismata, Sectæ;
 Quin morbi, & mortis pœna secuta fuit.
 Cerne parū & Græcos, calicem qui semper & ipsi
 Potârunt, fructum quem retulere precor?
 Semper Schismatici, semper de Corpore Christi
 Avulsi, Turcis deniq; præda feris.
 Quamvis nec Græci quondam docuere, nec ulli,
 Quod species contra Jussa sit una Dei.
 Unam non vetuit, sed nec præcepit utramque,
 Una magis semper profuit, & placuit.
 Unam nec speciem unquam Ecclesia sancta probâset,
 Una saluti hominum nî foret ipsa satis.
 Si libet, & nostra hæc Rixarum tempora plena
 Inspice, dic quidnam, datque deditque calix?
 An non de specie dūm digladiantur utrâque,
 Nil præter species dantque tenentque suas?
 Et dūm contendunt, Corpus cum Sanguine perdunt,
 Et panem comedunt, vina scyphosque bibunt.
 Quid noster Martinus agit? dūm turget & urget,
 Postulat & calicem? nempè petit calicem.
 Si Corpus Christi dignè, Christique cruorem
 Quæreret, haud calicem quæreret aut speciem.
 Dumque unam renuit speciem, de Corpore Christi
 Exit, & indignè sumit utramque miser.
 Nam Corpus Christi qui spirituale relinquit,
 Indignè calicem semper & usque bibit.
 Frustrâ igitur calicem sumit, quem Ecclesia Christi
 Non fovet, & gremio non tenet illa suo.

August. in
 Psalm. 57.

Hanc

Hanc extra nullus, nec Christus, nec quoque Christi
Corpus, vel Sanguis, nec Deus esse potest.

Ergò non calicem, sed quære Ecclesiam, & ipsam
Consule, nam hæc sola est, corpus editque Dei.

1. Cor. 12.

Hæc errare nequit, quia Christi sponsa, columna;
Et Firmamentum, solaque firma petra est.

Ose. 2.

Quam si ubi sit nescis, quæras, quia adire juberis,
Atque ignorare hanc non licet ulli homini.

1. Tim. 3.

Matth. 16.

Propterea summo posita est in vertice montis,
Ne quis Luscosus fortè latere putet.

Matth. 18.

Hanc audire jubet Moyses, Scriptura, Prophetæ,
Et Verbum Domini, Rector & ipse Poli.

DICES fortassis: quòd sint, Ecclesia Christi,
Qui Verbum Domini ritè docendo tenent.

Obiectio.

Prorsus idem per idem respondes, nec manifestam,
Sed magis occultam, reddis & ambigam.

Responsio.

Nam quæro hos ipsos, quonam tu Judice nôris?
Si Verbum alleges, jactitat alter idem.

Quin ipso verbo, quod jactas, judice, Judex,
Nullaque vel testis lex, suus esse potest.

Quomodò & esse potest lex Judex, quam sibi quisque
Vendicat, & testem judicat esse suum?

Si Lex est Judex sibimet, testisque, quid ergò
A te diversum judicat alter idem?

Judicium alterius renuis, vis proprium habere,
Scripturæ Judex solus & esse cupis.

Et tamen affirmas, quòd lex Scriptura sit ipse
Judex & testis? Cùm esse te utrumque velis?

Si tamen, ut reris, Scriptura est testis, & ipsa
Judex, cur non quæ præcipit, ipsa facis?

An

Matth. 18. An non in dubiis jubet hæc Ecclesiam adire?
 23. Et facere hæc, quicquid dixerit atque docet?

En verus Judex, tibi quem Scriptura dat ipsa,
 Cur alium quæris? cur nequæ jussâ facis?
 Tu vis Scripturam, Scriptura Ecclesiam, & ipsâ
 An non Scripturâ es Judice utrinque reus?
 An vel teste tuo (si cernis) Judice, neutram
 Audis? sic Judex non nisi tu ipse manes?

Objectio. DICES: Optanda est Ecclesia, dummodò vera,
 Et verbo Christi consona præcipiat.

Responsio. Ast impossibile est (verbo si credimus ipsi)
 Quòd contra Verbum, falsa docere queat.
 Namque hoc si posset, nequaquam audire juberet,
 Ipsum te verbum, cum tamen id jubeat?
 Nec Christi Corpus, nec petra, nec unica Sponsa,
 Nec veri Verbi firma Columna foret.
 Et semper dubius, nùm fortè erraret, abires,
 Nec certum quicquam hac conditione foret.
 Quin quoque sub tali Synagogam audire jubemur,
 Atque ipsum Satanam conditione quoque.
 Ergò errat, quisquis vel posse errare, vel ipsam
 Unquam errasse putat; vanus hic error abest.
 Sed mihi dic quonam certo, hæc Ecclesia Christi,
 Contra Scripturam Judice falsa docet?
 Sanè si erraret, non ipsam audire juberet
 Ipsum te Verbum, scriptaque norma Dei.
 Ergò definit quæcunque Ecclesia, vera
 Sunt & erunt semper, falsa nec esse queunt.
 Non ergò posthàc mundum, Papam atque sequaces
 Accusa ob calicem, vel calicis speciem.

Unio

Unio te teneat, species quam denorat una,
 Divisos species semper alunt animos.
 Sat tibi sit Christus, qui si modò rursus adesset,
 Unam, ne dubites, non daret ille duas,
 Námque modò, ut dixi, causæ velut antè subessent,
 Nullæ, cur calicem rursus ut antè daret.
 Quin magis unitum quo se monstraret, & unum,
 Nos omnes corpus spirituale suum,
 Unam duntaxat, non plús præberet utramque,
 Et magis unitos una facit populos.
 Ulteriús pergunt nostri, quæruntque Ministri,
 Cur Papa & Monachi semper utramque tenent?
 An quia scit solam nulli conferre salutem?
 An melior reliquis, Papaque cum Monachis?
 Aut fors se solum credit dominarier orbi?
 Se solum dignum, qui bibat ex calice?
 Cur Testamentum Christi inviolabile mutat?
 Cur prodesse sibi credit, obesse alijs?
 Cur dat dimidium populo tantummodò Christum?
 Cur tollit calicem, quem bibit ipse tamen?
 An non Gelasius speciem commendat utramque?
 Et Sacramentum dimidiare verat?
 Cur non attendit populi lamenta? querelas?
 Clamores? voces? vota? precesque? minas?
 Quis non miretur tam vana & inania verba?
 Ecquid enim ob calicem plúsve minúsve foret?
 Cur falsò insimulant, alijs quod præbeat unam,
 Papaque cum Monachis sumat utramque suis?
 Hoc vel morte suâ falsum testatur; in ipsâ
 Morte unam tantum Laicus ut recipit.

Obiectio.

 De Consecr.
 et. d. 2. C.
 comperimus.

Responsio.

G

Solum

Solùm cùm Missam celebrat, tunc sumit utramque,
 Extra illam nunquàm, quin nec utramque petit.
 Quod nunquàm faceret, si non satis esse saluti,
 Unam cum populo crederet esse suæ.
 Ergò nec melior Papa est, nec major habetur
 Ob calicem, nam unam Laicus ut recipit.
 Missa autem tantùm signat sub utrâque figuram,
 Quondàm Melchisedech, Paschatis atque crucis.
 Utraque nil prorsùs plùs dat de sanguine Christi
 Præsbyteris, reliquis quàm dat & una quoque,
 Et quænam illa, rogo, populi lamenta, precesque?
 An unquam Christi plebs petijt calicem?
 An non plebs Christi totum contenta per orbem,
 Ante Lutherum Hussum semper ubique fuit?
 Nos sanè Christus cùm Patrem orare doceret,
 Panem, non calicem nos docuit petere.
 An non ipsius quondàm hæc sunt verba Lutheri:
 Quòd si quandò Papa (en) vellet utramque dare.
 Nos in despectum, vel nullam omninò, vel unam
 Tunc dare vellemus? Nùm ergò petit calicem?
 Inq; locis alijs multis non improbat unam,
 Non ergò fervor, sed furor est populi.
 DE TESTAMENTO CHRISTI, quod fantur, apertè
 Vim faciunt ipsi, falsificantque palàm.
 Nam nullum calicem nobis, panemque reliquit
 Pro testamento, (nam foret hoc modicum)
 Sed verum & vivum corpus, cum sanguine vivo,
 Quæ duo nullus homo dissociare potest.
 Ergò cùm solvi sanguis de corpore Christi
 Ampliùs haud possit: quid precor, obijciunt?

Quo.

Quomodò dimidium Christum sine sanguine in unâ

Objectant? quem vis solvere nulla potest?

Ast hoc nempè volunt, calicem sine sanguine quærunt,

Nos usum volumus sanguinis, haud calicis.

Quisquis & à Christi divellit sanguine corpus,

Is reus est Christi sanguinis, atque necis.

p. Ioan. 4.

Hinc quoque non rectè Christum inferis dimidiatum,

Aut medium, ob speciem dixeris alterutram.

Sumptio nos panis, non significatio nutrit,

Corpus, non signum corporis expetimus.

Sed de Gelasio quidnam dicemus? & ipso

Objectio.
De Gelasio,

Quondàm Romano Præsule veridico?

An non sacrilegos vocat omnes atque scelestos,

Qui sacras species dimidiare jubent?

Verùm hic de Missâ loquitur, non sanguinis usu,

Responsio.

Fusi, non hausti est sanguinis ille typus.

Nos nullum signum (ut dixi) nullamque figuram,

Quærimus effusi sanguinis, aut calicis.

Missâ necis Christi Sacramentum in cruce passi,

Nos vivum Christum quærimus, & petimus.

Nos non passurum, sed passum, nec moriturum,

Sed vivum Christum sumimus, atque damus.

Nos missas facimus species, dùm corpus habemus

Vivum, cum Christi sanguine vivifico.

Vos dum de Christi præcisi corpore, inanes

Urgetis species, conteritisque dies.

Nil nisi, quas dixi, species retinetis inanes,

Et Christo, & Christi sanguine pervacuas.

Ergò si causam quæras, cur utraque vulgò

Non detur species? est quia non opus est.

*Summarie
cause cur
non detur*

G 2

Nam calix.

- Prima.** Nam quod post mortem Christi, cœnamque peractam
Utraque dat populo, præbet & una quoque.
- Secunda.** Altera causa ista est: quia nullus fructus ab illâ
Consequitur major, sumptio digna minùs.
Diffidium, rixæ, contentio, schismata, sectæ,
Sunt fructus calicis, gratia nulla nova.
Non ideò in Christum culpam tu coniice, rectè
Cuncta Deus fecit, sunt tamen indè mala.
- Tertia.** Tertia: Nec corpus divulsum à sanguine credas,
Aut dare plùs calicem, quàm dedit una quoque.
- Quarta.** Quarta est: ut populus Christi, velut ipse sit unus,
Ac unum corpus monstret, & efficiat.
- Quinta.** Quinta est: Nam calicem non expedit omnibus esse
Communem, ne quis sanguis ab ore fluat.
Aut non, ut par est, reverenter ubique bibatur,
Nec sic tractari, panis ut ipse potest.
- Sexta.** Hæc sexta est: hominum quia pars abstemia abhorret,
Pars consecratum non bibit ægra merum.
Denique sic usa est Ecclesia semper in orbe,
Sic semper tenuit, sic tenuère Patres.
Cumque fidem contra, nec contra, Ecclesia, verbum
Christi errare queat, sola sat esse potest.
Hinc verbum ipsum inquit, qui non Ecclesiæ obaudir,
Ethnicus & certus sit tibi ut hæreticus.

QUÆSTIO OCTAVA. DE MISSA.

ATque hæc de Cœnâ: veniet post quam quoque Missa,
De quâ discursum Carmina nostra ferent.

Nam

Nam nimis horrendum, nimis & crudele videtur,
Christum, ceu quondam, sacrificare iterum.

Tum semel oblatus, passusque & mortuus olim,
Amplius offerri nescit, itemque pati.

Tum quia pro nobis semper sese ipsemet offert,
Ac nisi dilaniet, nemo litare potest.

CONTRA EST: Si nullum scelus est, nullumque piaculum, *Pro Missa.*
Christum, quem colimus, mandere vel bibere.

Quomodo crimen erit, simili ratione litare?

An quoque qui comedunt, absque cruore litant?

Et si pro nobis semper sese ipsemet offert,

Offerri à nobis, quomodo crimen erit?

Rursus & in templo, num verè Christus ad aram

Et prius oblatus, quam pateretur, erat?

Rursus: cum Cœnam celebraret, nonnè figuram

Paschatis implevit? Melchisedechque typum?

Hostia panis erat, vinumque oblatio Paschæ,

Jam simul & panis, Paschaque Christus adest.

Deinde Sacerdotum proprium esse, offerre sacrata

Munera pro populo, pagina sacra docet.

Si panem tollas calicemque, quid offeret, oro?

Si fingas aliud, non erit id proprium.

Ordo Sacerdotis Christi, ordo est Melchisedeci,

Qui panem & vinum protulit, haud aliud.

Quæ si quotidie non vult, jugiterque per orbem

Offerri, in Cœnâ cur precor, exhibuit?

Quorsum per mundum, mundam, puramque Prophetæ *Malach. 2.*

Offerri clamant Hostiam? eamque jugem? *Dan. 11.*

Si nulla in mundo jugis est oblatio munda,

Namque alia haud ulla est munda nec esse potest.

*Sententia Ac-
catholicorum
contra Mis-
sam.
Hebr. 7.*

Luc. 2.

Luc. 22.

Gen. 14.

Ioan. 6.

1. Cor. 5.

Hebr. 5. 7.

Psal. 109.

Malach. 2.

Dan. 11.

Obiectio. In Cruce, sed dices, mundam fortassè fuisse,
 Ac mundam in cœlis, semper & esse jugem.
Responsio. Sed perpende parum; fuit illa; sed esse Prophetæ,
 Et duraturam semper in orbe, canunt.
 In cœlo jugis est, sed noster in orbe Prophetæ
 Atque inter gentes, hanc fore & esse canit.
 Deindè inferretur, si Christus ritè Sacerdos
 Ordine Melchisedech, nunc super astra foret,
 Quod simili ritu Panem Vinumque litaret,
 Ordine prædicto nunc super astra quoque.
 Ast hoc quis dicat, fingatque aut somniet unquam?
 Sola ergò Christi victima, Missa manet.
 Rectè ergò à nobis, pro nobis ille litatur,
 Qui se pro nobis semper & ipse litat.

QUÆSTIO NONA. DE JEJUNIIS.

*Sententia Ac-
cathol. con-
tra Jejunium.* **O**Rdine posthæc succedent Jejunia, Vota.
 Quid sint, quid profint, quisvè ea constituit?
 Ecquid enim profunt jejunia? vota que nostra?
 Quis DEUS, aut Dæmon jussit & instituit?
Ephes. 5. Ut Corpus foveas, habeasque in honore juberis,
 Non ut discruties, Emaceresque datum est.
Matth. 6. Nunquid & Hypocritæ jejunant, & Pharisei?
Luc. 18. Quid prodest ipsis se macerare cibis?
 An forsan carnem macerando mereberis astra?
Rom. 3. Falleris: vna fides atque ea sola beat.
Esai. 58. Optima Christigenum jejunia, sobria vita est,
 Vitaque flagitiis, non inimica cibis.

Quos

Quos DEUS Omnigenos hominum produxit ad usus,
 Cur prohibet, stomacho semper hiant meo?
 Quomodo qui corpus dat, vult maceremus ut ipsum,
 An non est Sathanæ dogma, vetare cibos?
 Non rectè saturi ventres jejunia culpant,
 Sobria turba Diis, Ebria nulla placet.
 Quid Gula & Ebrietas noceant, jejunia profint,
 Cur opus est multis quærere? nonne pater?
 Ebrietas plures, quàm sustulit ignis & ensis.
 Inviçtiq̃ue armis Ebrietate cadunt.
 Nulli Christicolæ veri jejunia damnant,
 Laudârunt omnes, qui placuere DEO.
 Nonne DEUS primos cùm condidit ipse Parentes,
 Jejunare jubet? mandere poma vetat?
 An quia fregerunt jejunia jussâ Parentes,
 Pro solo pomo, fit miser omnis homo?
 En vetat ille cibos, hominum quos fecit ad usum,
 Cur tu doctrinam Dæmonis esse crepas?
 Si prohibere cibos scelus est, & Dæmonis astus,
 Cur vetuit primus conditor ipse DEUS?
 An non econtrâ, quos conditor ipse vetabat,
 Dæmon suadebat, morte sequente, cibos?
 An non quæ Sathanæ tribuis jejunia, passim
 Ipse probat Christus, suadet & ipse DEUS?
 An non orare, an non jejunare frequenter
 Admonet, inculcat, consulit, imò jubet?
 Rursûm: si à Sathanâ (ut dicis) jejunia manant
 Quomodo, dic, illis pellitur ipse Sathan?
 Nam sic Christus ait, quòd per jejunia Dæmon
 Pellatur, dic nunc, quomodo is author erit?

1. Tim. 4.
 Pro jejunio.

Gen. 3.

Zach. 8.
 Matth. 5. 17
 Luc. 5.
 2. Cor. 6.
 Act. 13.

Matth. 7.
 Marc. 9.

Si

- Si nihil in cœlis jejunia sacra merentur,
 Quomodo dic Christus, quod mereantur, ait?
Matth. 6. Tu cùm jejunas, inquit, caput unge, Paterque,
 Qui videt in cœlis, præmia digna dabit.
 Ergo cibus bonus est omnis, malus est tamen idem,
 Si contra Domini jussa gulosus edas.
Matth. 4. Sic jejunavit Christus, cunctique Prophetæ,
Psal. 34. 65. Quin gentes etiam, Thalmucidi que viri.
108. Sacra fames mentem pascit, Cacodæmona pellit,
Matth. 17. Liberat à morbis, liberat à vitijs.
 Corpora quæ dapibus turgent, jejunia curant,
 Sancta que sobrietas sobria corda facit.
 Quam nullus Medicus curat, nullusque Galenus,
 Sacra fames Podagram curat, & Hydropicam.
 Quis modò præpinguis culpet jejunia venter?
 Quis non collaudet, suadeat atque probet?
 Quis non cùm Christo, cunctisque libenter, & ultro
 Jejundet sanctis vatibus, atque viris?
 Si Christum jussisse negas, Ecclesia Christi,
Matth. 18. Hanc audire jubet, jussit & id satis est.
 Omne quod est frugi, si non fit ritè, jubetur,
 Fœlix mandatum, quod meliora jubet.
Matt. 6. 16. Cura animæ, nulla est perituro corpori habenda,
Marc. 6. Nec facilè ascendunt corpora obesa polum.
Rom. 8. 13. Et quisquis carnem sequitur, nec deprimit illam
1. Cor. 5. Jejunans, post cùm Carne peribit item.
2. Cor. 10. Rectè igitur suadent Jejunia sacra, jubentque,
Gal. 1. 3. 5. *Coloss. 2.* Exemplo Christi, Dogmata Pontificum.

QUÆ-

QUÆSTIO DECIMA. DE VOTIS.

JAm quorsum Votum? quorsum servare, vel ipsa
Quod natura negat, velle vovere DEO?

An non conjugium cunctis DEUS ipse sacravit?

Cur Præses tollit, quod DEUS instituit?

Crescite, non dixit, sterile scite, nubere jussit

Non uri Paulus, nupsit & ipse Petrus.

An non, ut generent homines, generantur & illi?

Cur homini vitam, quam dedit ipse, negat?

Si DEUS esse hominem solum voluisset Adamum,

Non ipsi sociam, de osse creasset Evam.

Ergo hanc cum vitam dederit tibi providus alter,

Tu quoque da vitam, tu quoque fac hominem.

VOTA quid incusas? si sunt reddenda, jubente,

Quomodo non etiam sunt facienda DEO?

An non expressè dicit Scriptura, vovete?

Et quæ vovistis, reddite vota DEO?

Si quid vovisti, ne reddere stulte moreris,

En quoque reddendi displicet ipsa mora.

Et quis Virgineis carnales conferat actus?

Quis castis nuptas, dixerit esse pares?

Curat Virgo DEUM, sed curat nupta maritum,

Diligit illa DEUM, diligit ista virum.

Gignimur in mundo, non ut gignamus in ipso:

Vivat ut in cælo, nascitur omnis homo.

Is quoque qui dixit, quod præstat nubere, quàm uri,

Vult omnes homines esse sui similes.

H

Nec

*Sentent. Ac-
Cathol. con-
tra Votum.*

*Genes. 3.
1. Cor. 7.
Matth. 8.
Luc. 4.*

Pro Votis.

Psalms. 115.

Eccl. 5.

Eccl. 26.

1. Cor. 7.

2. Cor. 12. Nec cùm urebatur, stimulos uxore repressit,
 Sed flagris, precibus, continuâque fame.
 Sic fecit Paulus, sic Petrus, sic Benedictus,
 Sic omnes Patres, Virgineusque Chorus.
 Nec mihi tu Petrum obijcias, quasi duxerit ullam,
 Postquàm jam Christi sorte Minister erat:
 Cùm duxit, piscator erat Bariona vocatus,
 Nondum Petrus erat, nec Petra dictus erat.
 Ante Ministerium Christi fuit ille maritus,
 Pòst verò, missâ conjuge, castus erat.
 Quin ipse ac omnes alij, quas ante habuerunt,
 Post, dimiserunt spontè Ministerium.
- Matth. 19. En nos, Petrus ait, dimisimus omnia: Patres,
 Matres, Uxores, Christe quid ergò dabis?
 Nonne thronum summi promittit & æthera cæli?
 Utrum ergò uxorem suadeat ille? vides.
 Uxorem, dixit, quicunque reliquerit ipsam,
 Non is qui ducit, postmodò salvus erit.
- Apos. 14. Hinc Agnum cæli, casti, innuptique sequuntur,
 Non nupti aut juncti fœdere conjugij.
 Et si tam sanctus thorus est, tamque immaculatus,
 (Ut quidam spretâ Virginitate volunt)
 Quomodò tam sanctus tam purus & immaculatus
 Agnus (qui tollit crimina nostra) DEI:
 Noluit ex nuptâ, sed castâ ex Virgine nasci?
 Cur spreuit thalamum? conjugijque thorum?
 An qualis sponsus, talis quoque sponsa placebit?
 Et castus, castos plùs volet esse viros?
 Jam quid mercedis capiat sine conjuge cœlebs,
 Expressit Christus, quandò rogatus ait:

Sunt

Sunt qui castrârunt se regni propter amorem
 Cœlorum: hinc castis astra patere vides.
 Non tamen idcirco thalamus damnatur honestus,
 Sed si nupta placet, plus pia virgo placet.
 Quin etiam natura docet præcellere castos,
 Et multos quondam continuisse liquet.
 Hinc nuptis quondam Vestalis virgo præibat,
 Atque adeo in cœlo, continet omnis homo.
 Quin cœlestis homo terrestris, & Angelus ille est,
 Qui vitam in mundo duxerit absque thoro.
 Antiquis ergo ac illis tantummodo dictum est,
 Crescite, qui possunt nubere, quique volunt.
 Ergo qui nubit malè non facit, inquit is idem
 Paulus, sed qui non nubit, agit melius.
 Sicut, qui vinum bibit, is malè non agit; at qui
 Non bibit, is longè rectius & melius.
 Et quia quæ Domini sunt, quærere quisque tenetur
 Præsbyter, hinc opus est castus ut ipse fiet.
 Quod si quis nequeat, vel nolit vivere cœlebs,
 Nubat, non voveat; nam data vota ligant.
 Nullus, quod voveas jubet, at si voveris ultrò,
 Ut serves votum, Christus & ipse jubet.
 Quod si quis tandem doceat fortassè Minister,
 Quod cœlebs nullus vivere possit homo.
 Ipsum se prodit, quod nunquam vixerit antè
 Conjugium cœlebs, mœchus is ergo fuit.
 Et sua quam duxit mulier pro conjuge, quæro,
 Antea quam duxit, castanè continuit?
 Si castè vixit: cur nullum vivere posse
 Clamat? si potuit, quomodo nemo potest?

Matth. 22.
 Marc. 6.
 Luc. 20.

1. Cor. 7.

Aut ergò ipsius falsa est doctrina, vel ipse
 Mœchus & ipsius mœcha quoque uxor erit.
 Denique si verum est, quod nemo vivere possit
 Castè, nulla ergò casta fuit, vel erit.
 Antè ergò Uxorem poteras si vivere castè,
 Quomodò post illam, vivere non poteris?
 Tu Christi servus semper meliora sequaris,
 Si te non castè vivere posse putas:
 Numen adi, castasque preces, ad, dirige, Christum,
 Sic Paulus fecit, sic quoque tu facies.
 Dat, quodcunque petunt homines super æthera Christus,
 Quod natura negat, gratia suppeditat.

2. Cor. 12.

QUÆSTIO UNDECIMA. DE PAPATU.

*Sententia Ac-
catholicorum
contra Pa-
pam.*

DEniq; quod monstrum Papa est? quis condidit illum?
 Quis dedit, ut faciat, quicquid ubique placet?
 Quis dedit, ut leges figat? diademata tollat?
 Rursus & imponat? seque Deum statuat?
 Quis dedit ut regnet? thesauros congreget? orbem
 Territet? Imperium transferat? arma gerat?
 Hæreticos dicat, quicunque furoribus ejus
 Obfistunt? laqueo strangulet? igne cremet?
 Quis dedit ut Romam teneat? Cathedramque gubernet?
 Cur simul Imperio vim facit, atque polo?
 Quis claves Regni cælorum contulit ipsi?
 Quis dedit ut reseret, rursus & astra feret?
 An plus fortè potest, quàm alij quicunque Ministri?
 An cupit ut stygius Lucifer esse Deus?

Quis

Quis dedit ut verbum Christi inviolabile mutet?
 Præscribat Canones, dogmata constituat?
 Quis ferat ut Cœlo rabidus dominetur & orco?
 Et simul in vitam sæviat atque fidem?
 Quod Deus omne ligat, contrarius ipse relaxat,
 Quæ jubet, ille vetat; quæ vetat ille, jubet.
 De Votis satis est: Et nunc veniamus ad ipsum
 Papam, qui est orbis spirituale Caput.
 Quomodo, si non est Christo fundatus ab ipso,
 Et simul æterno robore firma Petra;
 Solus & imbellis potuit sibi subdere mundum?
 Et quod Rex potuit nullus in orbe, potest?
 Quomodo, si à Christo non est, servatus in ævum est?
 Quomodo stare potest dogma, quod absque Deo est?
 Omnis ait Christus, plantatio pessima, quam non
 Ipse Pater plantat, vellicur atque perit.
 Quomodo si cuncti reliqui periére Ministri,
 Diversam ac pravam qui docuère fidem:
 Non etiam periit cum aliis radicitus olim?
 Quomodo contra omnes solus & unus ovat?
 Quomodo, si Christi non est plantatio, regnat?
 Quomodo & invito statque stetitque Deo?
 Rectè igitur sequitur: solus quia statque stetitque;
 A solo est ergò constituyente Deo.
 Diversum cultum nullum, nec dogma fidemvè
 Obtrudit, fingit; sed rogat atque jubet
 Undique quam semper Christi tenuère fideles,
 Quam Patres veteres prædocuère pij.
 Cur ergò solus traducitur iste, nec isti?
 Relligio similis cum sit, & una fides.

Sententia
 contraria
 pro Au-
 thoritate
 Papæ.

Act. 5.

Matth. 15.

Sap. 4.

Et quod dogma tenet, longè est antiquius ipso,
 Quam docet, à nobis accipit æque fidem.
 Hinc quoque nobiscum Catholicus ipse vocatur,
 Priscam cum nobis quod tenet usque fidem.
 Et tenet in mundo, tentam quam invenit ubique,
 Cum veteri veterem, Relligione fidem.
 Verum, cur, quæso, tanto traducimus æstu
 Papatum ingrati? quid malè promeruit?
 Nunquid enim Mater (si spectes Relligionem)
 Quæ nos progenuit, solus & unus is est?
 Undè, oro, Libros nòstres sacrosque Prophetas,
 Scripturam, aut ullum Relligionis opus,
 Si non Papa foret, nullus Papatus in orbe?
 A solo namque est, quicquid ubique boni est.
 Nec nostro superos adjissent dogmate cœlos
 Majores, verum nì quoque dogma foret:
 Ecquid enim est aliud Papatus dogma moderni,
 Quam Doctrina, Fides, Relligioque vetus?
 Sola hæc Relligio semper duravit in orbe,
 Omnes & reliquas sustulit ista fides.
 Et Quæro: An Patres nostri cunctique fideles
 Sint salvi Veteres? arbitror esse dabis.
 Já si sunt salvi, nostro sint dogmate oportet
 Salvi, namque aliud nec quidem in orbe fuit.
 Ergò diversum qui dogma fidemque sequuntur,
 Non salvabuntur, causâ parata subest.
 Nám sicut Deus est Unus; sic Unica tantum est
 Vera Dei salvans, Justificansque fides.
 Hanc si Majores nostri tenuere, necesse est,
 Non teneant, aliam quotquot in orbe tenent,

Ephes. 4.

At

At tenuisse patet, nàm si illam non tenuissent,
Jam nec salvati, nec super astra forent.

Rursus: Vera fides, Christo si credimus almo,

Luc. 22.

Nunquàm defecit, nec quoque deficiet.

Publicum & ipsius semper purumque necesse est,

Esse Ministerium, sivè Magisterium.

Nàmque fides ex auditu est, auditus ab ipso

Rom. 10.

Verbo, sed verbum de referente venit.

Jam si vera velis (posito rancore) fateri,

Nec te transversum suasio falsa trahat.

Nulla fides, nullum fidei post sæcula Christi

Sivè Magisterium, sivè Ministerium,

Nullus homo, Doctorque fuit nullusque Minister,

Ædituus nullus, nullus ubique puer:

Nulli Christigenùm cœtus, Ecclesia nulla,

Nullaque Relligio, quàm sacra Pontificum,

Firmior ac nulla est fidei deductio veræ

Quàm firma & semper continuata fides.

Ecqua ergò est hominum sententia falsa putantùm,

Esse aliam veram posse, vel esse fidem?

Ne forrè occultas hominum fictasque Chymaras,

Sub scamnis quondàm delituisse putes.

Scilicet occulta est cunctis quam dogmate in omni,

Ipse jubet cunctos publicè adire DEUS.

Quomodò adire potes, si ubi vera Ecclesia nescis?

An quòd ubique patet, semper ubique latet?

Si nullus fidei est auditus, quomodò Paulus

Ex solo auditu prædicat esse fidem?

Et nullum quondàm fore, qui prætereundum possit,

Se non audisse, aut se latuisse fidem?

Jám

Jám quòd scripturas jactas, scriptosque Prophetas,
 Et Verbum Domini: prorsus inane cribrum est.
 Nam quod tu jactas, alij plùs te quoque jactant,
 Et sua scripturis dogmata quisque probat.
 In varios sensus sacra cùm scriptura trahatur,
 Qui verum teneant, quisnam idiota sciet?
 Ergò alia à verbo statuenda est regula scripto,
 Quam depravare, & nemo negare queat.
 Ceu verbi Judex alius, qui fallier, & qui
 Fallere non possit; vana vel ipsa fides.
 Hæc est Paparum, fateor, successio vera,
 Scripturæ Judex ipseque Papa sacræ.
 Qui si non mundi caput est, jam nec quoque mundus
 Sincerâ poterit Relligione coli.
 Tolle caput, corpus quid erit, nisi truncus inanis?
 Ipsaque confusum cœtera membra Chaos?
 Exemplo prostant alij quicunque Ministri
 In quorum non est Religione caput,
 Nam quod quisque probat, diversum dogma ruetur,
 Judex & caput est quilibet ipse sibi,
 Sicque unum dùm ferre caput Papale recusas,
 Uno pro centum fersque, tenesque miser.
 Nec caput hoc capiti Christo præjudicat unquam,
 Quin magis illustrat, detegit atque probat.
 Ceu Prorex Regem, velut & Proconsule Consul
 Non obscuratur, sed magis asseritur.
 Et quicunque vices alicujus sustinet, ille
 Non negat, aut minuit, sed manifestat herum.
 Papa ita, qui Christi personam sustinet, ipsum
 Non negat esse suum, sed probat esse caput.

Si

Si dicas: Christus caput est, non indiget illo,
 Dic membris alijs quomodò Christus eget?
 Ergò velut membris alijs multisque Ministris,
 Sic uno in terris indiget & capite.
 Quin si non aliquis sit summus in orbe Minister,
 Qui nunquam à fidei dogmate deficiat:
 Quemque alij cuncti de Relligione sequantur:
 Nulla erit in terris integra Relligio.
 Nulla fides stabilis, constans doctrina nec ulla,
 Omnia nutabunt, omnia erunt dubia.
 Quisque suum cerebrum sensumque sequetur ineptum,
 Et quod quisque volet, credet agetque simul.
 Si quid ei opponas, vel tu contraria credas,
 Mox verbum Domini dicit id esse, suum.
 Et sic iudicio proprio, nasoque peruncto,
 Quò te quisque volet, falsa docendo trahet.
 Hinc mox dissidium, turbata Ecclesia, sectæ,
 Mille Ministrorum dogmata, mille fides,
 Ergò opus est nôris certò, qui in Relligione
 Prorsus non erret; vana vel illa manet.
 Hunc successorem Petri, si quis neget esse,
 Quem dabit aut finger constituetque rogo?
 Soli quippè Petro dictum est, ego, Petre, rogavi
 Pro te, firma fides ne tua deficiat.
 Et quamvis alijs etiam cunctisque Ministris,
 Quæ Petro Christus dixerit & dederit:
 Ast nulli soli, dixitque deditque quod isti:
 Petrum non reliquos pascere iussit oves,
 Petrum, non alios dixit, fecitque Simonem,
 Et Petrum & Petram nomine reque Cepham,

Objectio.
 Responsio.

Luc. 22.

Ioann. ult.

- 1. Cor. 10.* Petra quidem est Christus, sed Christi petra, basisque
Matth. 16. Ac fundamentum Petrus, itemque caput.
 Et super hanc Petram fundata Ecclesia Christi est?
 Aut si non Petra est, quomodo dic Petrus est?
 Namque aliud Petrus non est, nisi Petra Cephasque
 Vera ergo est Christi Petra, basisque Petrus.
 Petra Caput Christus, fundamentumque supremum,
 Sed Christi in terris, Petra caputque Petrus.
 In terrâ Petrum, summo sed in æthere Patrem,
 Creditur & rectè Christus habere caput.
- Matth. 16.* Quòd si quid moveat, te fòrs confessio Petri,
 Hanc quoque solius noveris esse Petri.
 Unus præ reliquis cunctis illam edidit, ipsum
 Quòd reliquos inter sat probat esse caput.
 Et tantum caput hoc Petrus, præjudicat actu
 Christo, quantum actu cœtera membra quoque.
 Os, oculos, aures & membra Vicaria multa
- 1. Cor. 12.* Christus habet, cur non quòd regat illa, caput?
 Hoc caput est Petrus sub eodem corpore membrum,
 Ipsius, at Christus corporis atque Petri.
 Cunctos expetiit Sathanas cribrare Sodales,
- Luc. 22.* Pro solo Petro, nè cadat, en, rogitat.
 Et quia firma fides, Christi que Cathedra requirit,
 Ut minimè erret, qui sustinet hancq; regit:
 Errare idcirco non posse docetur in illis.
 Quæ Papa injungit, quæ quoque Papa docet,
 Hinc ea cunctarum sententia vera Scholarum,
 Erret quòd nunquam, quòd neque deficiat.
 Omnia quòdque suo sub pectore scrinia Juris,
 Contineat, licet in jure sit ille rudis.

Papa loco Christi est, ligat omnia, & omnia solus,
 Omnia ceu Princeps dirigit atque regit.
 Si causam quæris, causa est, Numenque fidesque,
 Ut sit firma fides, postulat ipsa fides.
 Jam nisi sit Judex unus, firmusque, Magister
 Qui nunquam à verâ possit abire fide:
 Prorsus & à verbo nunquam deflectere, & ejus
 Nativo sensu; dogmata cuncta ruunt:
 Nullus erit Doctor, de quo sis certus an erret,
 Sic erit aut nulli, aut omnibus æqua fides.
 Nil prorsus credam, quia si de Judice certus
 Non sum, de verbo quomodò certus ero?
 Omnia nutabunt in Religione fideque
 Dogmata, Sectarum nullus erit numerus.
 Biblia si opponas, Moysemque omnesque Prophetas,
 Atque omnes Paulos, Psalmidicosque libros;
 Nil facies, nil efficies & perficies nil,
 Quod dices, dicet quilibet alter idem.
 Nonne vides omnes, ut jactant Biblia passim,
 Quisque tamen proprium dogma, tenetque fidem,
 Et quodcunque docet, textu, sacrisque tueretur
 Libris, se certum quilibet esse putat.
 Si quæras: quonam se certos Judice nôrint?
 Allegat verbum quisque repente Dei.
 Non est ergò fides, sed prorsus opinio vana,
 Dicere quod Judex lex sit, & ipse liber.
 Lex est materies litis, quia muta magistra est,
 Quam se vel solum quisque tenere putat.
 Lex non est judex sibimet, sed scripta requirit
 Judicem, & hunc certum prorsus & indubium.

Si certus non sis de certo iudice verbi,
 Nunquàm de verbi dogmate certus eris.
 Hinc impossibile est sine iudice Religionem,
 Aut infallibilem prorsùs habere fidem.
 Semper enim hærebis, nùm fors, qui iudicat erret,
 Sic nunquàm certus, semper eris dubius:
 Est sed opus certo, qui falli, & fallere prorsùs
 Nesciat, in terris iudice perpetuo;
 Qui nobis certum sensum testetur & usum
 Verbi, quod sacri suntque tenentque libri.
 Talis si tu sis, dic nobis: sin minùs absis,
 Quàm summum Papam quem dabis aut alium?
 Si tu ergò non sis, aliumque nec assignâris,
 De verbo Domini quomodò certus eris?
 Si verbum dicas certum? non abnuo; sensum
 Sed quære certum, prorsùs & indubium.
 Quem si non dederis, dubius sine fine manebis,
 Et sensu semper decipiêre tuo.
 Aut ergò certam da nobis Religionem,
 Aut Papæ intactum dogma relinque, rogo.
 Id namque in mundo solum, semperque manebit,
 Quod solum in mundo semper & usque fuit.
 Si Verbum opponas, Verbum sibi vindicat ipsum
 Quilibet, ut Christum: sic velût antè manes
 Incertus prorsùs de certo iudice Verbi,
 De Sacramentis, Religionem, fide.
 His sic finitis de vero iudice Papâ,
 Doctrinâ, cathedrâ, dogmate, lege, fide.
 In medium veniet Paparum vita aliquorum,
 Dissimilis Christo dissimilisque Petro.

Hic

Hic fuit intrusus, fuit ille superbus, avarus,
Invidus, iratus, luxuriosus, iners.

Hic nimis immitis, magus, impius, atque tyrannus,
Obrulit hic falsis thura nefanda Dijs.

Hic sacram invasit per fasque nefasque Cathedram,
Hic turpi ex lucro vixit, adauxit opes.

Hic leges fixit, quas ille repente refixit,
Effossos Papas sustulit igne alius.

Hic fuit armipetens, vrbis turbator & orbis,
Extulit ille malos, sustulit ille bonos.

Hic bello Reges commiscuit, atque Monarchas
Deposuit, posuit, sicut ei placuit.

Hinc sic colligimus: Christo si credimus; arbor
Noscitur ex proprijs fructibus ipsa suis.

Ergò malos fructus quæ fert, mala sit quoque clarum est,
Pessima cum faciat, pessima cum doceat.

CONTRA alius dicet, rixas qui spernit eorum,
Quid tibi cum vitâ, quàm malè Papa gerit?

An non & Petrus Christum bis terque negavit?
An quia peccarat, mox lapidandus erat?

An quia peccavit? malè vixit, pessimè & egit,
Propterea pravè credidit, aut docuit?

Ab sit id: Ipsius doctrinam attendere Christus,
Non vitam jussit, Papæ etenim; illa Dei est.

Nusquàm pro vitâ, legitur, Deus ipse rogasse
Petri, sed tantum pro titubante fide.

Vita fidesque simul longo discrimine distant,
Nam vita est Papæ, Christi, quam docet ipse, fides.

*Imputatio &
objectio Ac-
catholica-
1777.*

Matth. 7.

Refutatio.

Luc. 22.

Matth. 23. Quæ dicunt facies, inquit, quia non sua dicunt,
 Quæ verò faciunt, si mala sunt, fugies.
 Et licet ex spinâ nulla unquàm nascitur uva,
 At certè ex spinâ nascitur ipsa rosa.
 Sic quoque discipuli reliqui Christi que Ministri,
 Quamvis fecerunt, non docuere mala.
Ioann. 11. Sic Caiphas quamvis perversus & impius esset,
 Vera prophetavit, Papa quòd ipse fuit.
 Tu quoque non semper (nisi fallor) vivis honestè,
 Te tamen indubiam credis habere fidem.
 Non igitur rectè sequitur, quòd qui malè vivit,
 Is quoque quòd credat, vel malè quòd doceat.
 Infert, non aufferit mundo, Papæ mala vita,
 Veram cùm verâ Relligione fidem.
 Nam nisi vera foret, nec tanto tempore staret,
 Cùm neque cùm vitâ, stet mala nulla, bonâ.
 Propterea pereunt sectarum dogmata cuncta,
 Quantumvis vivant non malè, qui illa docent.
 Vera fides reprobos salvat, sed reproba puros
 Atque bonos damnat, schismaticosque probat,
 Non ergò alterius, propriam sed despice vitam,
 Vita aliena docet, propria vita nocet.
 Fac tu quæ dicit, fidei si dogmata tangunt,
 Non fac si mala, quæ Pontifices faciunt.

QUÆ-

QUÆSTIO DUODECIMA. DE PRIMATU SUMMI PONTIFICIS.

Sed de Primatu, dices, quid dicis Amice?
 Anne hunc instituit, constituitque DEUS?
 Unicus est, inquit, nolite errare, Magister
 Qui solus pascit, solus ovile regit.
 Vos autem non sic, sed qui vult primus haberi,
 Christus ait, servus sit veluti minimus.
 Gentibus & Populis Reges dominantur & orbi
 Vestrum est errantes pascere, non regere,
 Nec rectè Dominos quis dixerit esse Ministros,
 Nec Rex, sed servus, Christus & ipse fuit.
 Sed neque Petrus erat, qualem nunc esse videmus,
 Qui successorem se vocat indè Petri.
 Nec licuit quondam Romanum dicere primum
 Pontificem, cùm sit Præsbyter ut reliqui.
 Respuit & vetuit pariter Gregorius olim,
 Inflatum titulum Principis & Domini.
 Sic quoque Concilium statuit Carthagine quondam
 Indictum, ut tantum præsideat Latio.
 AST MIROR NUGAS, vanasque subindè loquelas,
 Si tantum est unus Doctor, ut esse volunt;
 Quomodo Doctores tot sunt, & ubique Magistri?
 Turba Ministrorum quid facit ampla, rogo?
 Quomodo si primus non est, præscribitur ipsi
 A Christo, vitæ regula certa suæ?

*Sententia Ac-
catholicor.
Matth. 23.*

Ioann. 10.

Luc. 2.

1. Pet. 5.

*Lib. 4. Epist.
30. 34.*

*Pro Prima-
tu Pontifi-
cis.*

Qui

Qui vult, Christus ait, vos inter primus haberi,
(Primus ait) servus sit veluti minimus.

Matth. 10. Est ergò primus, Christo si credere mavis,
Hunc autem primum prædicat esse Petrum,
Qui quoque Primatum sãt abundè ostendit ubique,
Semper enim Petrus primus ubique fuit.

Matth. 16. Primus confessus, primus super æquora, primus
17. 28. Ingressus tumulum, primus apud Dominum.

Act. 15. Primus post Christum loquitur, miracula primus
Edit, Concilij primus Apostolici.

Et quicquid reliqui pariter fecere Sodales,
Semper primus erat Petrus: Is ergò caput.
Si Petrus est primus, meritò quoque primus habetur
Successor Petri, forma Ministerij.

Non tamen idcirco servus vel Præsbyter ipse,
Vel quoque forma gregis desinet esse sui.

Matth. 13. Formam præscribit Christus, Petrusque regendi,
1. Pet. 5. Ne veluti Reges sintque regantque truces;

Sed formam Christi teneant, qui quamlibet esset

Matth. 27. Rex, primus, summus, maximus, immò Deus:

Non tamen ut Reges voluit dominarier orbi,

Sed Reges verbo pascere & instruere,

Si tamen obsistant fidei. summoque Ministro,

Subjicitur gladio Rex etiam ipse, sacro.

Deut. 17. Nam qui Pontificis jussis parere recusat,

Galat. 5. Christus ait, gladio Judicis intereat.

Implicat haud igitur Dominum simul esse Ministrum,

Regem & Pontificem: Christus utrumque fuit.

Christus utrumque dedit, sed certâ lege, Ministris,

Ut sint pastores, forma, gregisque duces.

Talis

Talis Dux, Pastor, Princeps, Rex, atque Minister
 Christus erat, pavit, rexit itémque gregem;
 Sed non ut Reges alij, mundi que Monarchæ:
 Præcipuum Regimen spirituale fuit.
 Sic non fecerunt, sed agnovère priores
 Primatum Reges, Pontificem que caput.
 Esse sed à Christo quia cognovère, Deoque,
 Ut nôssent alij, constituère pij.
 Hinc ipsos multis & honoribus, urbibus, agris
 Auxerunt, titulos atque dedère novos.
 Quòd verò titulos Gregorius ipse superbos
 Respuit, exemplum spirituale dedit.
 Primatum sed enim & curam totius ovilis,
 Quomodo si tenuit, respuit aut vetuit?
 Sic Christus summus quamvis Rex atque Minister
 Effet, & omnipotens, respuit at titulos.
 Denique si multos agnoscis ubique Ministros,
 Hos inter, nullus quomodo primus erit?
 An non hos inter, primum vocat ipse jubet que
 Christus, ut & servus sit veluti minimus?
 An superintendens non est fortassè Minister?
 Quamvis sit primus, Papa que summus item?
 Summum non Regem, sed summum quærimus orbis
 Pontificem Christi, qui regat ejus oves.
 Sed tamen in rebus fidei qui præsit, ut ille
 In rebus Regni, sed vice uterque DEI.
 Et velut in terris Christus non indiget ullo
 Rege, tamen Regem, Rex licet ipse, tenet.

Constanti-
 nus Phocas
 Mauritius.

Greg. lib. 4.

Epist. ad
 Mauritium.

2. Paral. 19.

K

Sic

Sic quoque Pontificem; quamvis sit ritè Sacerdos,
 Summus & Antistes, solus & ipse caput.
 Pastor Pastorum Christus regit omnia, pascit
 Omnia, sed medijs dirigit illa suis.
 Rex Dominus, Princeps, summum caput atque Magister,
 Non operâ ullius, nec vice prorsus egens.
 Et tamen hos omnes vult esse locumque vicemque
 Ordine disposito, quemque tenere sui.
 Ex quibus ut cernis, nullus præjudicat ipsi,
 Omnes pro Domino stantque reguntque suo.
 Nec video quidnam quicumque Vicarius ipsi
 Præripiat Domino, quin manifestat eum?
 Concilij objecti nugas ne credito, ficta,
 Si rectè inspicias, omnia repperies.

F I N I S.

